

**STAV
MALÉHO
A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

1998

Túto brožúru vydala:

NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA

Do tlače pripravilo EIC

© NARMSP, Bratislava, 1999

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto brožúry nesmie byť reprodukováaná, uchovaná v rešeršnom systéme alebo prenášaná hocijakým spôsobom, vrátane elektronického, mechanického, fotografického alebo iného záznamu alebo hocijakým systémom na ukladanie a vyhľadávanie informácií, bez predchádzajúcej dohody a písomného povolenia autora.

Neprešlo jazykovou úpravou

ISBN 80-88957-02-8

Obsah

1.	Úvod	7
2.	Vývoj prostredia pre rozvoj MSP v roku 1998	9
2.1	Legislatívne a regulátorne opatrenia	9
2.2	Finančné zaťaženie MSP	10
2.3	Ostatné faktory	11
3.	Vývoj a stav MSP v roku 1998	15
3.1	Fyzické osoby	15
3.2	Právnické osoby	16
3.3	Podiel MSP na zamestnanosti	16
3.4	Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví	17
3.5	Podiel MSP na exporte	18
3.6	Dynamika vývoja MSP	19
3.7	Regionálne hľadisko	19
3.8	Postavenie MSP v ekonomike Slovenska	19
4.	Štátna podpora MSP	21
4.1	Ministerstvo hospodárstva SR	21
4.2	Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania	22
4.2.1	CEPAC Slovensko	23
4.3	Ministerstvo financií SR	23
4.4	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	24
4.5	Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR	26
4.6	Ministerstvo pôdohospodárstva SR	26
4.7	Bankové inštitúcie a fondy	26
4.7.1	Slovenská záručná a rozvojová banka, š.p.ú.	26
4.7.2	Fond na podporu zahraničného obchodu	33

5.	Podpora z programu PHARE	35
5.1	NARMSP ako programová riadiaca jednotka programu PHARE	35
5.2	Využitie prostriedkov z programu PHARE na podporu MSP	35
5.2.1	Poradenstvo a vzdelávanie pre MSP	35
5.2.2	Odborná a technická podpora záujmových a profesných organizácií MSP	38
5.2.3	Program spin-off	38
5.2.4	Podporný úverový program	38
5.2.5	Malá pôžičková schéma	42
5.2.6	Mikropôžičková schéma	42
5.2.7	Program zárodkového kapitálu - Seed Capital Company	43
5.2.8	Subkontrakčná burza Slovenska	43
5.2.9	Korešpondenčné Euro-Info Centrum	45
6.	Podpora z iných zdrojov	47
6.1	Spolupráca s Nemeckom	47
6.2	Zahraničné úverové linky	47
6.3	Slovensko - americký podnikateľský fond (SAEF)	50
6.4	TIPS	50
7.	Návrh opatrení na rozvoj MSP v roku 2000	51
7.1	Opatrenia vyplývajúce z Národného programu pre implementáciu acquis communautaire pre oblasť MSP	53
7.2	Inštitucionálne zabezpečenie podporných funkcií štátu	56
8.	Záver	57
	Príloha	59

Slovo na úvod

Rozvoj malého a stredného podnikania patrí popri reštrukturalizácii slovenského hospodárstva naďalej medzi základné priority hospodárskej politiky SR. Vláda si uvedomuje, že malé a stredné podnikanie plní v krajinách s rozvinutou trhovou ekonomikou významnú a nezastupiteľnú úlohu, či už v oblasti produkcie a služieb, ale aj v oblasti zamestnanosti a vytvárania nových pracovných príležitostí. Je to dôvod vedúci k stále rastúcej pozornosti a podpore, ktorú sa vláda SR prostredníctvom Ministerstva hospodárstva SR, ako aj iných rezortov a inštitúcií, snaží venovať malému a strednému podnikaniu.

I keď je sektor malých a stredných podnikov na Slovensku relatívne veľmi mladý a borí sa s mnohými problémami, dokazuje svoju životaschopnosť a dosahuje stále významnejšie postavenie v hospodárstve, ale aj v spoločnosti.

Malé a stredné podniky už dnes zamestnávajú takmer 60 % pracovníkov vo výrobných odvetviach a v službách.

Napriek tomuto priaznivému trendu je podiel MSP na najdôležitejších ukazovateľoch stále nižší ako v štátoch EÚ. Uvedená skutočnosť poukazuje na to, že ak chceme v tejto oblasti dosiahnuť stav podobný krajinám EÚ, je naďalej potrebné sektoru MSP venovať zvýšenú pozornosť.

Táto správa je jedným z radu opatrení, ktoré majú prispieť k optimalizácii prostredia na rozvoj malého a stredného podnikania v SR. Jej cieľom je monitorovanie dosiahnutého stavu, jeho porovnanie s predchádzajúcim obdobím a z toho vychádzajúc navrhovanie nových účinných opatrení na udržanie pozitívnych trendov, resp. na skvalitnenie podnikateľského prostredia všeobecne.

Správa o stave malého a stredného podnikania za rok 1998 je už šiestou v poradí, ktorú z poverenia Ministerstva hospodárstva SR vypracovala Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania a na základe ktorej vláda SR opätovne prijala rad opatrení smerujúcich k zlepšeniu podmienok rozvoja malého a stredného podnikania. Dokumentuje, že napriek existujúcim problémom sú rozvoj a podpora malého a stredného podnikania na Slovensku zabezpečené a že príslušné inštitúcie naďalej hľadajú cesty na skvalitnenie podnikateľského prostredia.

Verím, že údaje publikované v správe budú pre všetkých, ktorým je určená (pracovníkom štátnej správy, bankového sektora, podnikateľských združení, ale i podnikateľom), cenným zdrojom informácií, ktoré im pomôžu pri ich ďalšej činnosti v prospech rozvoja malého a stredného podnikania v SR.

ĽUDOVÍT ČERNÁK
minister hospodárstva
Slovenskej republiky

1. Úvod

Rozvoj malého a stredného podnikania (MSP) je dôležitým faktorom ekonomického rozvoja, pretože tvorí dnes najrozsiahlejšiu časť hospodárstva vo všetkých vyspelých krajinách. Ak chceme v blízkej budúcnosti vstúpiť do Európskej únie, je potrebné venovať mu zvýšenú pozornosť a podporu.

Vytvorenie vhodného podnikateľského prostredia predpokladá zjednodušenie a spriehľadnenie legislatívy, znížene administratívneho a daňového zaťaženia, posilnenie podpornej infraštruktúry a zlepšenie prístupu ku kapitálu. Tieto odporúčania pre oblasť malého a stredného podnikania sú uvedené aj v materiáli Partnerstvo pre vstup, ktorý je východným materiálom na posudzovanie našej pripravenosti pre vstup do EÚ.

Ich realizácia je dôležitá preto, že štruktúra MSP na Slovensku je stále ešte krehká. Neustále je atakovaná nesystémovými zmenami regulátorného prostredia prostredníctvom legislatívnych zmien a relatívne vysokým finančným zaťažením, čo sa v roku 1998 negatívne prejavilo v dynamike rastu MSP.

Hodnotenie stavu a rozvoja malého a stredného podnikania a jeho podpory v uplynulom roku, ktoré táto správa predkladá, je uložené uznesením vlády SR č. 740 z 19. júla 1994.

Predkladaná správa obsahuje v prvých častiach stručné zhodnotenie regulátorného prostredia a analýzu stavu a rozvoja MSP v sledovanom časovom horizonte. Ďalšie časti sú venované vyhodnoteniu nástrojov podpory MSP z jednotlivých zdrojov. Záverečná kapitola obsahuje návrhy opatrení, návrh na inštitucionálne zabezpečenie podporných funkcií štátu a prepracovaný Národný program pre prijatie *acquis communautaire* v oblasti MSP. Prílohou čiasť tvoria doplňujúce grafy a diagramy.

Číselné údaje v kapitole 3 sú prevzaté z podkladov Štatistického úradu SR a Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP). V súlade s metodikou používanou v EÚ sa správa nezaobrá podnikáním v poľnohospodárskej prvovýrobe, lesníctve a rybárstve.

Po prerokovaní vo vláde SR bude správa verejne publikovaná a tiež použitá ako údajová báza pre informovanie inštitúcií Európskej únie, OECD a EK OSN pri koncipovaní porovnávacích analýz a rôznych štúdií.

2. Vývoj prostredia pre rozvoj MSP v roku 1998

2.1 Legislatívne a regulatórne opatrenia

V roku 1998 tak, ako v predchádzajúcich rokoch, došlo v oblasti legislatívneho prostredia dotýkajúceho sa malého a stredného podnikania k viacerým zmenám. Aj v tomto roku sa tieto zmeny týkali takmer všetkých podstatných právnych noriem, ktoré priamo či nepriamo vplyvajú na rozvoj malého a stredného podnikania. Nedá sa však povedať, že by zmeny legislatívneho prostredia v roku 1998 dostatočne prispeli skvalitneniu podmienok na rozvoj podnikania, a to hlavne preto, že vo väčšine prípadov riešili len čiastkové problémy a pri ich tvorbe sa často neprihliadalo na návrhy podnikateľskej verejnosti, resp. relevantných inštitúcií. Je zrejmé, že pri ich tvorbe absentoval systémovejší pohľad na riešenie pretrvávajúcich bariér rozvoja podnikania, ktoré sa uvádzajú každoročne v analýzach rôznych inštitúcií zaoberajúcich sa touto problematikou. Z hľadiska významu a rozsahu dosahu na podnikateľské prostredie treba uviesť nasledujúce legislatívne normy:

Zákon SNR č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorého zmeny (novely) priniesli určité drobné zlepšenia týkajúce sa prevažne zahraničných a väčších podnikateľských subjektov, avšak zo strany malých a stredných podnikateľov zostávajú neriešené zásadné požiadavky na:

- zníženie sadzby dane u právnických osôb,
- zmenu daňových pásiem u fyzických osôb,
- zrovnoprávnenie fyzických osôb s právnickými osobami v prípade vyššieho základu dane,
- zrovnoprávnenie samostatne zárobkovo činných osôb so zamestnancami v položkách niektorých daňových výdavkov,
- systémovú zmenu určovania výšky odpočítateľných položiek,
- reálnejšiu dobu odpisovania.

Zákon SNR č. 1/1992 Zb. o mzde, odmene za pracovnú pohotovosť a priemernom zárobku v znení zákona NR SR č. 190/1998 Z.z., podľa ktorého sa do disproporcie dostáva cena práce a náklady na prácu. Zákon zakotvuje nerovnaké postavenie v stanovení objemu miezd v podnikoch, ktoré rôznou cestou vytvárajú pridanú hodnotu.

Zákon NR SR č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, v ktorom v minulom roku nenastali žiadne podstatné zmeny, ale

naďalej pretrváva v podstate úverovanie štátu podnikateľmi vychádzajúc z povinnosti odvádzať DPH po vystavení faktúry a v prípade nárokovania si odpočtu DPH je táto lehota v najlepšom prípade 54-dňová.

Uvedené legislatívne normy predstavujú len tú časť regulatórnych opatrení, ktoré sú najčastejšie a opakovane sa považujú za najzávažnejšie bariéry rozvoja podnikania, a to ako zo strany podnikateľov, tak aj zo strany inštitúcií zaoberajúcich sa analýzou uvedenej problematiky.

Napriek tomu, že v roku 1998 bolo prijatých približne 160 právnych noriem dotýkajúcich sa malého a stredného podnikania, naďalej zostáva značný počet právnych úprav, ktoré majú na rozvoj podnikania negatívny dosah a ich úprava by mohla podstatne prispieť skvalitneniu podnikateľského prostredia. V budúcom období je potrebné zaoberať sa pripomienkami podnikateľov k:

- **zákonu NR SR č. 18/1996 Z.z. o cenách,**
- **zákonu NR SR č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov,**
- **zákonu NR SR č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni.**

2.2 Finančné zaťaženie MSP

Z predchádzajúcej kapitoly je zrejmé, že prevažná časť legislatívnych bariér rozvoja MSP sa prejavuje vo zvýšenom finančnom zaťažení podnikateľov. Je to aj preto, že niektoré regulatórne opatrenia sa prijímajú bez podrobnejšej analýzy ich dosahu na MSP, prípadne sa posudzujú jednostranne, napr. z hľadiska ich rínosu pre štátny rozpočet. V tejto súvislosti treba zdôrazniť aj potrebu ich prijímania po posúdení vzájomných súvislostí, keď jedna právna norma priamo ovplyvňuje druhú alebo ďalšie. Takýmto prípadom je napríklad vplyv výšky minimálnej mzdy na zvyšovanie odvodov do fondov.

Uvedené skutočnosti potvrdzujú analýzy, ktoré vykonávajú rôzne inštitúcie zaoberajúce sa možnosťami rozvoja MSP, ale vyplývajú aj z pripomienok samotných podnikateľov pri analýze svojej podnikateľskej činnosti.

I keď finančné zaťaženie je neúmerne veľké pre všetkých podnikateľov, predsa len má najnepriaznivejší dosah na MSP a v tejto kategórii hlavne na fyzické osoby (živnostníci, samostane zárobkovo činné osoby).

Najväčším problémom v tejto súvislosti sú odvody do fondov v závislosti od daňového základu predchádzajúceho roka. Týmto sa vôbec nezohľadňuje meniaci sa situácia na trhu a s tým spojená proporcionalita platieb. Okrem toho ide aj o určité diskriminačné prístupy legislatívy k uvedenej kategórii MSP, ako napríklad:

- nerovnoprávnosť pri dávkach v nemoci a pri úrazoch podnikateľa v porovnaní so zamestnancami,
- nemožnosť zahrnúť do výdavkov na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov stravné pri tuzemských pracovných cestách,
- možnosť tvorby sociálneho fondu aj pre podnikateľa atď.

Samostatnou kapitolou zvyšujúcou finančné zaťaženie je nemožnosť odpočtu investícií od zdaniteľného základu príjmu, nezohľadnenie inflácie a rastu cien v oblasti zaradovania hmotného a nehmotného investičného majetku, ale aj odpisová politika, ktorá odpisy rozkladá do neúmerne dlhého časového obdobia, čo vôbec nekorešponduje s potrebou sofistikácie investícií resp. technológií. Vo sfére odpisovania je nedostatočný aj systém zrýchleného odpisovania, nakoľko ten má dosah len na možnosť zníženia daňového základu, ale nie celkového počtu rokov odpisovania.

Pri súčasnom nedostatku úverových zdrojov nie je pri takejto politike možné, aby MSP bol schopný zabezpečiť rozvoj podniku z vlastných zdrojov a s tým súvisiacu konkurencieschopnosť svojich výrobkov a služieb.

2.3 Ostatné faktory

Zložitosť legislatívneho prostredia, ako aj komplex problémov vyplývajúcich z neúmerneho finančného zaťaženia, sa premieta aj do administratívnych bariér rozvoja MSP hlavne v spomínanej kategórii fyzické osoby (živnostníci, samostane zárobkovo činné osoby).

a) Flexibilita pracovných podmienok

Malé a stredné podniky sú schopné prispieť k riešeniu problému zamestnanosti, ale musia byť na to vytvorené podmienky v podobe flexibilnejších pracovných podmienok. Zamestnanosť resp. podmienky zamestnanosti sú upravené Zákonníkom práce a zákonom o zamestnanosti. I keď pracovná zmluva je relatívne flexibilná, predsa len je potrebné rešpektovať:

- pracovný týždeň nepresahujúci 42 hodín,
- minimálnu výšku ročnej dovolenky 3 týždne,
- minimálnu mzdu.

V podnikoch, kde si sezónnosť alebo nepravidelnosť zákaziek vyžaduje variabilitu, môžu nastať problémy pri plánovaní potrieb pracovnej sily. Keďže je povinnosťou zamestnávateľa zabezpečiť prácu na celý pracovný čas pre zamestnancov v trvalom pracovnom pomere, aj keď nemá na tieto výkony odbyť, nevzniká v prípade zamestnávateľov - MSP dostatočná motivácia na vytváranie nových pracovných miest.

Z uvedeného vyplýva, že v rámci harmonizácie legislatívy s legislatívou EÚ bude potrebné vytvoriť dostatočný priestor pre dohodu v oblasti pracovného času, ktorý by viac vyhovoval obom stranám.

b) Systém sociálneho zabezpečenia

Systém sociálneho zabezpečenia je zložitý a pre malého a stredného podnikateľa veľmi nákladný. Za hlavné obmedzenie v tejto oblasti možno považovať nasledujúce skutočnosti:

- odvody uvedených platieb do rôznych inštitúcií (administratívne zaťaženie aj v súvislosti s potrebou odosielania mesačných výkazov),
- výška uvedených odvodov je vysoká,
- samotné zdravotné poistenie fyzických osôb - živnostníkov je odvodené od príjmov minulého roku, čo nie vždy odráža realitu bežného roku.

Obidve uvedené oblasti nemalou mierou ovplyvnili zníženie podielu MSP na zamestnanosti v roku 1998.

c) Potreba efektívnejšej koordinácie tvorby legislatívy na úrovni orgánov vlády

Efektívne fungovanie celého procesu si vyžaduje jasný pohľad na niektoré navzájom sa prelínajúce ciele, ktoré si vláda stanovila a komplexne treba upraviť ich implementáciu v praxi. Reforma legislatívy a jej tvorby by mal byť stále živý proces a mala by byť verejnosti prospešná. Nová legislatíva vo väčšine prípadov neodhaduje svoj vplyv na podniky vo všeobecnosti a na sektor MSP zvlášť. Doteraz neexistuje komplexný prehľad (všeobecne akceptovaný) o existujúcich právnych úpravách a ich vplyvu na podnikateľskú sféru. V tejto súvislosti absentuje aj systémový pohľad na určenie potreby legislatívnych zmien vo vzťahu k vysokým nákladom resp. vysokému finančnému zaťaženiu MSP.

K uvedeným trom oblastiam, považovaným za systémové bariéry rozvoja MSP, sú zo strany expertov EÚ odporúčané nasledovné systémové riešenia:

- zlepšiť flexibilitu pracovných podmienok,
- zjednodušiť systém sociálneho zabezpečenia (napr. dánsky, švédsky či írsky model),
- zlepšiť koordináciu právnych úprav na úrovni vládnych orgánov (túto oblasť rieši návrh na vytvorenie Rady vlády pre MSP, na ktorom sa v súčasnosti intenzívne pracuje).

3. Vývoj a stav MSP v roku 1998

Podmienky podnikania, či už ekonomické, legislatívne alebo administratívne sa dajú hodnotiť aj kvantitatívnymi parametrami podnikajúcich subjektov. Treba však vziať do úvahy presnosť týchto údajov vzhľadom k registračným postupom, disciplíne podnikateľov a kompetentnosti pracovníkov v príslušných registračných orgánoch. Podľa odporúčenia Európskej komisie sa podniky kategorizujú na malé s 0 - 49, stredné s 50 - 249 a veľké s 250 a viac zamestnancami.

Naše hodnotenie vychádza zo spracovania údajov z registra a publikovaných údajov ŠÚ SR. Analýza exportu malých a stredných podnikov bola spracovaná na základe údajov FPZO. V tomto hodnotení veľkosť podniku je jediným kritériom na začlenenie do MSP. Pri prezentácii dlhších časových radov, ktoré siahajú pred rok 1996, používame staršie delenie pre malé podniky 0 - 24, stredné 25 - 499 a veľké 500 a viac pracovníkov v zmysle ešte stále platnej legislatívy. Toto je vždy explicitne uvedené.

Grafické údaje používané v tejto kapitole sú uvedené v prílohe.

3.1 Fyzické osoby

Celkový počet 295 801 registrovaných fyzických osôb pozostáva z 263 733 živnostníkov, to znamená fyzických osôb, ktoré podnikajú podľa živnostenského zákona a sú zapísané v živnostenskom registri, 12 946 osôb podnikajúcich v kategórii slobodné povolania a 19 122 samostatne hospodáriacich roľníkov. V porovnaní s rokom 1997 to znamená nárast u živnostníkov o 19 314, čo je 7,9 %, u slobodných povolani nárast o 734, čo je 6,0 % a u samostatne hospodáriacich roľníkov pokles o 1 449, čo je 7,0 %. Dlhodobé údaje ukazujú (graf 3.1) nárast v posledných rokoch, čo odráža pokles pracovných príležitostí v dôsledku stagnácie priemyslu a zániku veľkých a stredných podnikov. U slobodných povolani dochádza postupne k nasýteniu (graf 3.2) a u samostatne hospodáriacich roľníkov pokračuje trvalý pokles.

To znamená, v roku 1998 bolo 295 801 ekonomicky činných fyzických osôb, ktoré samostatne podnikali, čo predstavuje podiel živnostníkov na ekonomicky činnom obyvateľstve 10,6 %.

K výrazným zmenám nedošlo ani v odvetvovej štruktúre živnostníkov (graf 3.3). Bol zaznamenaný nárast o 0,6 bodu v odvetví stavebníctva a pokles o 0,2

bodou v sektore priemyselnej výroby a 0,1 bodu vo vnútornom obchode. Najvýznamnejšie sektory sú vnútorný obchod s 98 600, priemyselná výroba s 49 037 a stavebníctvo s 37 014 živnostníkmi (graf 3.4).

Rozdelenie živnostníkov podľa krajov je v grafe 3.25. Najviac živnostníkov podniká v okresoch Bratislava V (11 178), Žilina (9 931), Bratislava II (9 434), Nitra (8 955), Bratislava IV (8 052), Banská Bystrica (7 781). Najmenšie počty živnostníkov sú v okresoch Medzilaborce (364), Sobrance (509), Poltár (584), Krupina (599), Turčianske Teplice (636), Stropkov (729).

3.2 Právnické osoby

Keď pre zachovanie kontinuity sledujeme dlhodobjší vývoj počtu malých a stredných podnikov, musíme sa vrátiť k staršej klasifikácii, kde malé podniky mali 0 - 24 a stredné 25 - 499 zamestnancov. Preto sme aj novšie údaje pre účely porovnania určili v tejto štruktúre. Zreteľný je značný medziročný pokles u malých o 2 555 a o 679 u stredných podnikov (graf 3.5).

Právnické osoby sú podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri. Ďalej už budeme pre nich používať novú klasifikáciu podľa počtu zamestnancov. Malých súkromných podnikov do 49 zamestnancov bolo 49 031. V tomto počte je 3 754 živnostníkov zapísaných v obchodnom registri. Stredných súkromných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 bolo 2 463. Zmeny v jednotlivých veľkostných skupinách v rokoch 1996 - 1998 sú uvedené v grafe 3.6. Je tu vidieť pokles u mikropodnikov (0 - 9) o 1,1 bodu, nárast podielu malých podnikov (10 - 49) o 2,8 bodu a pokles stredných podnikov o 1,2 bodu a veľkých podnikov o 0,3 bodu.

Z hľadiska právnej formy (graf 3.7) najväčší podiel tvorili s.r.o. 46 339, potom akciové spoločnosti 3 916 a živnostníci zapísaní v obchodnom registri 3 754.

Odvetvová štruktúra je uvedená v grafe 3.8. Najviac malých a stredných podnikov pracovalo v oblasti obchodu 24 656, obchodných služieb a peňažníctva 9 381, priemyselnej výroby 7 893 a stavebníctva 4 120. Regionálna štruktúra je uvedená v grafe 3.25 s výrazným maximom v kraji Bratislava.

3.3 Podiel MSP na zamestnanosti

V hospodárstve SR pracovalo priemerne 2 166,8 tisíc osôb v roku 1998. V porovnaní s rokom 1997 zamestnanosť klesla o 1,2 %. V rámci kategórie živnost-

níkov bolo zamestnaných celkove 442,5 tisíc pracovníkov, v malých podnikoch 306,6 tisíc pracovníkov a v stredných podnikoch 410,5 tisíc pracovníkov. Zamestnanosť podľa veľkostných kategórií podnikov je uvedená v grafe 3.9, kde zamestnanosť v kategórii živnostníkov predstavuje 442 500 pracovníkov, u malých podnikov 306 615 a u stredných podnikov 410 475 pracovníkov.

V kategórii malých podnikov klesla zamestnanosť medziročne o 17,6 % a celkove za MSP vrátane živnostníkov poklesla zamestnanosť o 3,8 %. Príčinou je zrejme neochota najmä malých podnikov zamestnávať kvôli administratívnej náročnosti a vysokým nákladom, spojenými so zamestnávaním. Podiel na týchto číslach má určite aj nelegálna zamestnanosť. Úloha, ktorú hrá MSP v zamestnanosti, je zrejmä z grafu 3.10, kde MSP poskytovali v roku 1997 zamestnanie 59,4 % aktívneho obyvateľstva, čo v roku 1998 pokleslo na 57,1 %.

Odvetvová štruktúra zamestnanosti sa v porovnaní s rokom 1997 zásadnejšie nezmenila a je uvedená v grafe 3.11. Nezmenený zostal podiel osôb pracujúcich v priemysle - 30,3 %. V pôdohospodárstve bol pokles o 1 bod na 7,6 %, vzrástol podiel osôb zamestnaných v stavebníctve o 0,2 bodu na 9,1 % a v službách o 0,8 bodu na 53 %.

Pracujúce osoby tvorilo 2 016,9 tisíc zamestnancov, 146,7 tisíc podnikateľov (s jediným hlavným zamestnaním) a 0,9 tisíc vypomáhajúcich členov domácností. V porovnaní s rokom 1997 sa znížil počet zamestnancov o 1,9 % a počet podnikateľov bol vyšší o 8 %. Krajové rozdelenie zamestnanosti, ktoré je v grafe 3.12, poukazuje na dominantné postavenie Bratislavského kraja.

3.4 Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví

Pridaná hodnota vytvorená v priemysle vzrástla oproti roku 1997 o 0,9 % na 191,3 mld.Sk. Produkcia (meraná výrobou tovaru) vzrástla medziročne o 5 % na 611,3 mld.Sk. Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví je v grafe 3.13, kde živnostníci vyprodukovali 134,5 mld.Sk, malé podniky 150,4 mld.Sk a stredné podniky 98,1 mld.Sk pridanej hodnoty v bežných cenách. Zaujímavé je tiež porovnanie so zamestnanosťou v grafe 3.11, ktoré vypovedá o produktivite. Podiel MSP na pridanej hodnote v bežných cenách predstavoval v roku 1998 56,2 %.

Výkonnosť priemyslu ovplyvnil rast produkcie malých podnikov o 11 % a veľkých podnikov o 6,3 %. Veľké podniky vyrobili 68,5 % produkcie, stredné podniky 13,7 %, malé podniky 7,3 % a živnostníci 10,4 %. V porovnaní s rokom 1997 klesol podiel stredných podnikov o 0,4 bodu a podiel živnostníkov o 0,9 bodu.

V stavebníctve bola vytvorená pridaná hodnota 35,4 mld.Sk, čo je medziročný pokles o 7,4 %. Stavebná produkcia (stavebné práce vykonané vlastnými zamestnancami) klesla medziročne o 3,5 % na 77,6 mld.Sk. Z celkovej stavebnej produkcie realizovali veľké podniky 30,3 %, stredné podniky 21,8 %, malé podniky 25,3 % a živnostníci 22,6 %. Celkový pokles bol zapríčinený najmä poklesom objemu produkcie veľkých a stredných podnikov.

Tržby za maloobchodný predaj dosiahli 379,4 mld.Sk, čo je medziročný nárast o 8,2 %. Z celkových tržieb za maloobchodný predaj realizovali veľké podniky 9,6 %, stredné podniky 10,6 %, malé podniky 29,2 % a živnostníci 50,6 %. V porovnaní s rokom 1997 vzrástol podiel malých podnikov, stredných podnikov a živnostníkov.

Tržby za ostatné trhové služby dosiahli 112,3 mld.Sk a oproti roku 1997 vzrástli o 4,9 %. Podstatnú časť služieb realizovali malé podniky (43,7 %) a živnostníci (29,5 %). Stredné podniky vytvorili 14,5 % a veľké podniky 12,3 % z celkových tržieb. V medziročnom porovnaní klesol podiel stredných podnikov a živnostníkov.

3.5 Podiel MSP na exporte

Celkovo pri raste vývozu o 16 % a dovozu o 16,4 % bolo saldo obchodnej bilancie pasívne vo výške 80,8 mld.Sk. Vykázaný schodok bol o 12,5 mld.Sk vyšší ako v roku 1997.

Malé a stredné podniky sa podieľajú významnou mierou aj na zahraničnom obchode. Táto účasť je významná v exporte, kde príspevok k exportu je výrazný v objeme (graf 3.14) i počte zúčastnených subjektov (graf 3.15). Celkový podiel MSP na exporte je 45 % (graf 3.16). MSP sú úmerne zastúpené v exporte do najdôležitejších oblastí (graf 3.17). Ak zoberieme do úvahy počty zamestnancov v jednotlivých veľkostných kategóriách podnikov, tak najnižšiu relatívnu účasť vidíme v kategórii stredných podnikov.

Vzhľadom k tomu, že MSP majú dominantné postavenie v sektore obchodu, je ich podiel na celkovom počte importérov vysoký (graf 3.18), ako aj ich podiel na objeme (graf 3.19). Celkový podiel MSP na importe je takmer 54 % ako vidieť z grafu 3.20. Porovnanie exportu a importu v najdôležitejších sektoroch priemysel a obchod je v grafe 3.21, čo dokumentuje nízku efektívnosť výroby v súčasnej štruktúre nášho hospodárstva z hľadiska uplatnenia na zahraničných trhoch.

3.6 Dynamika vývoja MSP

V roku 1998 bolo zaregistrovaných 23 951 nových živnostníkov a 5 164 malých a stredných podnikov. Dlhodobá dynamika vývoja počtu živnostníkov, ktorá je v grafe 3.22, pokazuje na jej určité zlepšenie v roku 1998. Podiel novovzniknutých jednotiek na celkovom počte živnostníkov je 9,0 % a právnických osôb 10,15 %. Tieto hodnoty zodpovedajú priemerným relatívnym hodnotám novovznikajúcich podnikateľských jednotiek v Európskej únii, kde priemerný počet je asi 10 %. Rozdelenie právnických osôb MSP uvedené podľa roku vzniku v grafe 3.23 poukazuje na zmeny podmienok v podnikateľskom prostredí. Dlhodobý rastový trend sa v roku 1998 zmenil na výrazný pokles.

Čo sa týka odborovej štruktúry novovznikajúcich MSP, vznik bol v odboch priemyselnej výroba 7,9 % a stavebníctvo 8,6 % podpriemerný a v odbore obchodné služby 12,9 % nadpriemerný.

Zánik malých a stredných podnikov v roku 1998 v odvetvovej štruktúre je porovnaný s rokom 1997 v grafe 3.24, kde počet zaniknutých MSP bol vyšší v priemysle, stavebníctve i v obchode voči roku 1997.

3.7 Regionálne hľadisko

V grafe 3.25 je uvedený percentuálny podiel živnostníkov, malých a stredných podnikov v rozdelení podľa krajov. Z hľadiska ekonomickej aktivity regiónu je významný pomer počtu jednotlivých podnikov na počte ekonomicke aktívneho obyvateľstva. Toto porovnanie je v grafe 3.26, kde je výrazný vysoký pomer najmä v kraji Bratislava. To korešponduje s celkovou hospodárskou úrovňou krajov vyjadrenou tvorbou HDP, ako to ukazuje graf 3.27 a produkciou v jednotlivých odvetviach ako ukazuje graf 3.28.

3.8 Postavenie MSP v ekonomike Slovenska

Podiel na hrubej produkcii stúpol u živnostníkov, u malých podnikov sa nezmenil a klesol u stredných a veľkých podnikov (graf 3.29), pričom u každej kategórie je absolútny nárast.

Podobná situácia je aj u tvorby pridanej hodnoty, kde podiel u živnostníkov stúpol a u stredných sa nezmenil a u veľkých a malých podnikov klesol (graf 3.30), avšak tieto zmeny sú nevýznamné.

Z hľadiska zamestnanosti u malých podnikov zamestnanosť výrazne klesla až o 17,6 %, u živnostníkov a stredných podnikov zamestnanosť stagnovala a u veľkých podnikov stúpala (graf 3.31). Vzhľadom k tomu, že zamestnanosť sa uvádza ako ročný priemer, toto číslo je ovplyvnené umelým udržovaním zamestnanosti vo veľkých podnikoch.

Alarmujúci je vývoj zisku pred zdanením, kde vo všetkých skupinách podnikov je absolútny pokles a veľké podniky vykazujú stratu (graf 3.32). To je obzvlášť pozoruhodné, keď podiel na investíciách u veľkých podnikov je dlhodobo dominantný (graf 3.33).

Vo všetkých rozhodujúcich ekonomických parametroch živnostníci, malé a stredné podniky v poslednom období stagnujú, zatiaľ čo z hľadiska nevyhnutnosti reštrukturalizácie by sa mali vytvárať podmienky na ich rast. Vo veľkej miere sa jedná o legislatívne a administratívne úpravy, ktoré nevyžadujú dodatočné výdaje štátneho rozpočtu.

4. Štátna podpora MSP

4.1 Ministerstvo hospodárstva SR

MH SR odvíja svoje aktivity v oblasti malého a stredného podnikania (MSP) v súlade so zákonom NR SR č. 100/1995 Z.z. o štátnej podpore MSP.

V oblasti stratégie a rozvoja malého a stredného podnikania MH SR postupuje v súlade so schválenou Štátnou strednodobou politikou podpory MSP, v ktorej sú vytýčené hlavné ciele podpory MSP až do roku 2000 a zabezpečuje sa prostredníctvom štátnych rozvojových programov určených na podporu a rozvoj MSP.

V prístupovom procese MSP k EÚ - Ministerstvo hospodárstva SR v tejto oblasti pôsobí ako hlavný gestor za slovenskú stranu. Spolupráca sa v roku 1998 realizovala aj v rámci OECD, SEI a EHK.

MH SR **v oblasti legislatívy a regulatórnych opatrení** zabezpečuje spoluprácu s orgánmi štátnej správy a príslušnými inštitúciami v rámci SR. Iniciuje a zabezpečuje tiež kooperáciu so zahraničnými inštitúciami a poradenskými firmami.

V oblasti tvorby inštitucionálneho prostredia na podporu MSP Ministerstvo hospodárstva SR ako jeden zo zakladateľov riadi NARMSP a rozvoj siete regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC) a podnikateľských inovačných centier (BIC) s cieľom podpory manažérskych, marketingových, finančných a technických schopností jednotlivca na uplatnenie sa v oblasti MSP. MH SR sa aktívne zúčastňovalo prípravných prác na vzniku Slovenskej živnostenskej komory v spolupráci s Ministerstvom vnútra SR.

Zabezpečovanie finančných zdrojov pre MSP je jednou z veľmi dôležitých aktivít MH SR, ktoré sa realizujú prostredníctvom štátnych rozvojových programov v spolupráci so Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou, uvedených v ďalších kapitolách správy.

Podpora a rozvoj MSP na úrovni regiónov SR je jednou z priorit podpory MSP, nakoľko úspešne realizované podnikateľské aktivity v regióne významnou mierou ovplyvňujú ďalšie oblasti rozvoja regiónu, ako je napr. znižovanie nezamestnanosti, vyrovnávanie rozdielov medzi jednotlivými regiónmi, rozvoj CR, služieb, atď. Z finančných prostriedkov vyčlenených zo ŠR pre účely

regionálnej politiky boli schválené projekty, podporujúce regionálny rozvoj v zmysle uznesenia vlády SR č. 539/1997.

4.2 Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania

NARMSP koordinuje aktivity zamerané na podporu rozvoja MSP a plní funkciu všestranného informačného centra pre podnikateľov na domácej i zahraničnej úrovni, organizátora vzdelávacích a poradenských programov a realizátora širokého spektra finančných podporných programov pre MSP. V roku 1998 NARMSP, okrem permanentne vykonávaných činností, upriamila pozornosť aj na nové aktivity, zamerané na rozširovanie škály pomoci MSP.

NARMSP vo svojich priestoroch zriadila internetové pracovisko, kde podnikateľ môže prísť a za asistencie odborného pracovníka NARMSP vyhľadávať ponuky na spoluprácu, resp. iné pre jeho podnikateľské aktivity potrebné údaje. Na tieto informácie môžu podľa požiadaviek podnikateľa nadväzovať poradenské služby od zakladania firmy až po vypracovanie podnikateľského plánu.

NARMSP sa stala realizátorom 3. viacročného programu pre MSP, schváleného Radou EÚ v decembri 1996 na obdobie rokov 1997 - 2000, do ktorého sa zapojilo aj Slovensko.

V roku 1998 NARMSP pripravila rozšírenie Mikropôžičkovej schémy určenej malým podnikateľom postupne do ďalších centier. Okrem toho za pomoci externého experta pripravila aj zásady pre zriadenie Vzájomnej podpornej inštitúcie tiež nazývanej "úverová únia" alebo "svojpomocná pokladnica", ktorá je zameraná na podporu sporenia, poskytovanie úrokovo výhodných pôžičiek svojim členom a poskytovanie s tým súvisiacich služieb.

Na základe uvoľnenia finančných prostriedkov zo ŠR na rok 1998 NARMSP zabezpečovala ako vykonávateľ programu aj realizáciu troch podporných programov vyhlásených MH SR. Konkrétne išlo o Program podpory proexportných aktivít - Subkontraktácia, Program rozvoja informačných služieb pre MSP a Program transferu technológií.

Priebežne bol aktualizovaný zoznam zákonov a legislatívnych úprav dôležitých pre MSP, ktorý sa využíva v poradenstve poskytovanom malému a strednému podnikaniu NARMSP a sieťou RPIC a BIC.

4.2.1 CEPAC Slovensko

Združenie CEPAC Slovensko je Centrum pre patronát a dlhodobú starostlivosť o začínajúcich podnikateľov. Má právny štatút združenia neziskového typu. Zakladajúcimi členmi združenia sú Fond zamestnanosti SR (terajší Národný úrad práce), Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania a CEPAC Soissons - neziskové združenie výlučne zamerané na vzdelávanie nezamestnaných. Združenie má celoslovenskú pôsobnosť a bolo zaregistrované 23. 2. 1995 na Okresnom úrade v Považskej Bystrici.

Cieľom združenia CEPAC Slovensko je hlavne prispievať k rozvoju malého a stredného podnikania na Slovensku formou Komplexného vzdelávaco-poradenského programu, ktorý je určený hlavne pre nezamestnaných.

V rámci Komplexného vzdelávacieho a poradenského programu RPIC a BIC v spolupráci so združením CEPAC Slovensko pripravili 38 kurzov pre 549 nezamestnaných, ktorí majú záujem a schopnosť založiť si vlastný podnik. V tom istom období založili absolventi programu 243 nových podnikov.

V období rokov 1994 - 1998 absolvovalo program celkovo 1 621 nezamestnaných v 119 kurzoch. Bolo založených 747 nových podnikov. V rámci nových podnikov bolo vytvorených 281 ďalších pracovných miest. Nové zamestnanie si našlo 265 absolventov programu. Výsledky združenia CEPAC Slovensko za roky 1995 - 1998 sú znázornené na grafoch 4.1 až 4.4.

4.3 Ministerstvo financií SR

V zmysle kompetencií stanovených zákonom č. 347/1990 Zb. v znení neskorších predpisov je Ministerstvo financií SR tvorcom a prostredníctvom daňových úradov aj vykonávateľom daňových predpisov. V rámci tejto kompetencie je jeho podporná funkcia vo vzťahu k rozvoju MSP veľmi významná. Prejavuje sa hlavne v možnostiach poskytovania určitých daňových úľav resp. oslobodení. Takéto úľavy boli hlavne:

- zľavy a oslobodenia od dane z príjmov podľa zákona č. 286/1992 Zb. v znení neskorších predpisov,
- oslobodenie od dane z príjmov podľa nariadenia vlády SR č. 192/1998 Z.z.

Podľa informácií Ústredného daňového riaditeľstva SR, ako aj Ministerstva financií SR, neboli údaje o týchto úľavách za rok 1998 do času spracovania tejto správy komplexne spracované.

Z informácie Ústredného daňového riaditeľstva SR, ktorú nám poskytlo až v septembri 1998, vyplynulo, že v roku 1997 boli poskytnuté nasledujúce zľavy na dani:

Počet a výška zliav na dani z príjmov fyzických a právnických osôb podľa zákona č. 286/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

	<i>Fyzické osoby</i>		<i>Právnické osoby</i>	
	<i>Počet</i>	<i>Výška v mil. Sk</i>	<i>Počet</i>	<i>Výška v mil. Sk</i>
Podľa § 35	970	10,84	1 574	746,45
Podľa § 41ods.16	19 791	289,08	-	-

V roku 1997 bolo možné uplatniť aj oslobodenie od dane z príjmov právnických osôb podľa nariadenia vlády SR č. 145/1993 Z.z., podľa ktorého bolo poskytnutých 207 oslobodení v celkovej čiastke 623,8 mil.Sk.

Údaje za rok 1998 budú k dispozícii až v septembri 1999 a budú zahrnuté do Správy o stave a rozvoji MSP za rok 1999.

4.4 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Politika trhu práce, ktorú zabezpečuje MPSVR SR prostredníctvom výkonných orgánov Národného úradu práce, ktorými sú krajské a okresné úrady práce, uplatňuje viacero nástrojov hospodárskej a sociálnej politiky. Zdrojom financovania týchto nástrojov je rozpočet Národného úrad práce, ktorého prostriedky sa využívajú na pasívnu a aktívnu politiku trhu práce. Z hľadiska podpory malého a stredného podnikania sú najdôležitejšie nástroje aktívnej politiky trhu práce. Ich vývoj od roku 1994 (ešte ako prostriedky na aktívnu politiku zamestnanosti) dokumentuje nasledujúci podiel na celkovo vynaložených prostriedkoch politiky trhu práce, resp. politiky zamestnanosti:

<i>Ukazovateľ</i>	<i>1994</i>	<i>1995</i>	<i>1996</i>	<i>1997</i>	<i>1998</i>
Výdavky na aktívnu politiku trhu práce v mil. Sk	1 896	3 899	4 290	3 099	2 289
% z výdavkov na politiku trhu práce realizovanú úradmi práce	52,6	64,1	58,3	43,7	29,4

Klesajúci trend vo vývoji uvedeného podielu dokumentujú absolútne čiastky použité na pasívnu a aktívnu politiku trhu práce za posledné dva roky (v mld. Sk):

<i>rok</i>	<i>pasívna politika</i>	<i>aktívna politika</i>	<i>výdavky celkom</i>
1997	3,989	3,099	7,088
1998	5,485	2,289	7,774

Tento stav bol zapríčinený hlavne absolútnym vzrastom počtu nezamestnaných, ako aj absolútnym zvýšením podpory v nezamestnanosti. Uvedené konštatovanie si však zaslúži podrobnejšiu analýzu, na ktorú na tomto mieste nie je dostatočný priestor.

Napriek uvedenému vývoju pokles objemu použitých prostriedkov na výdavky na dohodnuté pracovné miesta v porovnaní s výdavkami na spoločensky účelné pracovné miesta podľa predchádzajúcej legislatívy nebol až taký výrazný:

Úhrada nákladov na spoločensky účelné pracovné miesta (SUPM), resp. dohodnuté pracovné miesta

<i>SUPM/dohodnuté pracovné miesta</i>	<i>1994</i>	<i>1995</i>	<i>1996</i>	<i>1997</i>	<i>1998</i>
počet pracovných miest	38 983	46 866	25 685	37 572	15 725
výška príspevku (tis.Sk)	1 530 811	2 698 649	2 256 913	1 072 750	926 979

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že výdavky na dohodnuté pracovné miesta tvoria najvýznamnejšiu časť prostriedkov aktívnej politiky trhu práce, keď ich podiel tvoril v roku 1998 až 40,5 % z celkového objemu výdavkov aktívnej politiky trhu práce.

Z hľadiska objemu použitých prostriedkov je druhým najvýznamnejším nástrojom príspevok na dohodnuté verejnoprospešné pracovné miesta, kde bolo v roku 1998 použitých 29,5 % z celkového objemu výdavkov aktívnej politiky trhu práce. Vývoj tohto ukazovateľa bol nasledujúci:

Úhrada nákladov na dohodnuté verejnoprospešné pracovné miesta (VPP)

<i>VPP</i>	<i>1994</i>	<i>1995</i>	<i>1996</i>	<i>1997</i>	<i>1998</i>
počet pracovných miest	16 084	44 342	35 856	29 305	34 214
výška príspevku (tis.Sk)	169 256	788 993	1 332 013	740 200	674 309

Aktívna politika trhu práce využíva aj ďalšie nástroje, ktoré prispievajú, či už priamo alebo nepriamo, na podporu resp. rozvoj MSP. Sú to hlavne výdavky na rekvifikáciu, výdavky na udržanie pracovných miest, výdavky na zamestnávanie občanov so ZPS, výdavky na vypracovanie projektov na oživenie zamestnanosti a výdavky na podnikateľské projekty zamestnanosti.

4.5 Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

MDPT SR v súčinnosti so SZRB, š.p.ú., realizuje Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy, kde ako forma podpory môže byť podnikateľom poskytnutá záruka na úver, resp. nenávratný finančný príspevok. Z tohto programu bolo v roku 1998 poskytnutých viac ako 12 mil.Sk trom podnikateľským subjektom vo forme finančného príspevku. Záruky poskytnuté neboli, nakoľko o takúto formu podpory neprejavil záujem žiaden podnikateľský subjekt. Bol to jeden z dôvodov, prečo MDPT SR v spolupráci so SZRB, š.p.ú., uvedený program aktualizovalo s predpokladom, že oň prejaví v roku 1999 záujem viac podnikateľov podnikajúcich v oblasti kombinovanej dopravy.

MDPT SR v spolupráci so Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou realizuje od júna 1998 Program obnovy vozového parku SAD v SR. Cieľom programu je prispieť k obnove vozového parku autobusovej dopravy u subjektov vykonávajúcich hromadnú pravidelnú prímestskú a mestskú autobusovú dopravu obyvateľstva, ktorá sa realizuje nákupom nových vozidiel z domácej výroby. Poskytnutý finančný príspevok má znížiť úrokové zaťaženie strednodobého investičného úveru poskytnutého prostredníctvom Dopravnej banky a.s. a Poštovej banky a.s príjmom podpory. Z tohto programu bolo v roku 1998 schválených 33 projektov, výška vyplatených finančných príspevkov predstavuje sumu 5,2 mil.Sk

4.6 Ministerstvo pôdohospodárstva SR

V spolupráci so SZRB, š.p.ú. realizuje 2 špecializované záručné programy pre podnikateľov v poľnohospodárstve a štátny odvetvový program podpory MSP v poľnohospodárstve. V roku 1998 bolo z týchto programov poskytnutých 83 záruk vo výške 180 mil.Sk a 3 príspevky vo výške 1,6 mil.Sk.

4.7 Bankové inštitúcie a fondy

4.7.1 Slovenská záručná a rozvojová banka, š.p.ú.

a) Záručné programy a príspevkové programy

Príspevkové programy na podporu malého a stredného podnikania a záručné programy sa realizujú prostredníctvom Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, š.p.ú. (SZRB), vrátane záručného programu NARMSP financovaného Programom PHARE.

b) Záručné programy

SZRB realizuje podporu podnikateľských subjektov 13 záručnými programami. Záruku je možné poskytnúť do výšky 85 % istiny úveru, v nadväznosti na jednotlivé programy v rozsahu až do 90%. Maximálna výška úveru je 100 mil.Sk. Celkom bolo v záručných programoch pre malé a stredné podnikanie v roku 1998 akceptovaných 111 žiadostí s celkovou výškou poskytnutých záruk 343 271 tis.Sk.

Podrobnejšie údaje o výsledkoch záručných programov sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Prehľad o záručných programoch

<i>Názov programu</i>	<i>Kumulatív k 31.12.1997</i>	<i>Rok 1998</i>	<i>Kumulatív k 31.12.1998</i>
Program podpory MSP - počet akceptovaných žiadostí - výška poskytnutých záruk v tis. Sk	422 2 925 374	14 130 898	436 3 056 272
Program PHARE - počet akceptovaných žiadostí - výška poskytnutých záruk v tis. Sk	110 213 433	1	111 212 795
Program podpory MSP v oblasti poľnohospodárstva - počet akceptovaných žiadostí - výška poskyt. záruk v tis. Sk	43 126 748	4 11 080	47 137 828
Program podpory MSP formou preberania záruk vo vybraných regiónoch - počet akceptovaných žiadostí - výška poskytnutých záruk v tis. Sk	15 59 094	1 3 060	16 62 154
Program podpory MSP formou preberania záruk na tuzemský finančný leasing - počet akceptovaných žiadostí - výška poskytnutých záruk v tis. Sk	8 44 196	1 6 454	9 50 650
Program na podporu rozvoja zdravotníckych služieb - počet akceptovaných žiadostí - počet poskytnutých záruk v tis. Sk	2 3 210	0 0	2 3 210
Program na podporu podnikania formou poskytovania záruk na prevádzkové úvery - počet akceptovaných žiadostí - výška poskytnutých záruk v tis. Sk	7 23 538	6 12 695	13 36 233

Program podpory na zabezpečenie sezónnych poľnohospodárskych prác			
- počet akceptovaných žiadostí	1 420	79	1 499
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	2 691 176	169 102	2 860 278
Program na podporu rozvoja remeselnej výroby zameranej na služby pre obyvateľstvo formou poskytnutia záruk			
- počet akceptovaných žiadostí	5	3	8
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	6 993	4 320	11 313
Program na podporu ochrany životného prostredia formou poskytovania záruk			
- počet akceptovaných žiadostí	1	1	2
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	49 500	3 750	53 250
Program na podporu inovácie výroby formou záruk a finančných príspevkov			
- počet akceptovaných žiadostí	0	1	1
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	0	2 550	2 550
MSP spolu			
- počet akceptovaných žiadostí	2 033	111	2 144
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	6 143 262	343 271	6 486 533
Program podpory výstavby a rekonštrukcie MVE formou preberania záruk			
- počet akceptovaných žiadostí	3	1	4
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	31 225	3 500	34 725
Program podpory podnikania formou preberania protizáruk na zahraničné úvery			
- počet akceptovaných žiadostí	2	0	2
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	50 468	0	50 468
Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy v SR			
- počet akceptovaných žiadostí	2	0	2
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	48 570	0	48 570
Celkom záručné programy			
- počet akceptovaných žiadostí	2 040	112	2 152
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	6 273 525	346 771	6 620 296

c) Príspevkové programy

Programy sú realizované poskytovaním nenávratných finančných príspevkov v rámci vládou vyhlásovaných rozvojových programov, čím pomáhajú znížiť úrokové zaťaženie podnikateľov v tých oblastiach, ktoré sú pre stabilitu ekonomiky najpotrebnejšie. Nenávratný finančný príspevok SZRB realizuje prostredníctvom 9 príspevkových programov. Počas roka 1998 bolo prisľúbených 97 príspevkov v celkovej výške 120 075 tis. Sk. Údaje o výsledkoch príspevkových programov, ktoré sú uvedené v prílohe č. 2 je potrebné doplniť o počet prisľúbených príspevkov a výšku prisľúbených finančných príspevkov v tis. Sk.

Podrobnejšie údaje o výsledkoch príspevkových programov sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Prehľad o príspevkových programoch

<i>Názov programu</i>	<i>Kumulatív k 31.12.1997</i>	<i>Rok 1998</i>	<i>Kumulatív k 31.12.1998</i>
Program podpory cestovného ruchu v SR - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	302 202 938	32 55 191	334 258 129
Program podpory priemyselnej výroby na báze domácich surovín v SR - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	17 84 635	0 0	17 84 635
Program podpory ekonomických aktivít vedúcich k úspore energie a dovážaných surovín - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	61 151 867	0 0	61 151 867
Program znižovania spotreby energie v bytových domoch a bytoch - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	31 15 384	3 4 156	34 19 538

Program podpory MSP v oblasti poľnohospodárstva formou poskytovania záruk a nenávratných fin. prostriedkov - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	40 17 647	3 1 564	43 19 211
Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy v SR - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	2 13 085	1 12 146	3 23 166
Program na podporu rozvoja remeselnej výroby formou poskytovania záruk a nenávratných fin. príspevkov - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	0 0	3 972	3 972
Program na podporu inovácie výroby formou poskytovania záruk a nenávratných finančných príspevkov - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	0 0	1 222	1 222
Program obnovy vozového parku slovenskej autobusovej dopravy - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	- -	33 5 185	33 5 185
Program podpory MSP pri využívaní výsledkov vedy a techniky - PATENT - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	- -	0 0	0 0
Program REGIÓN - počet vyplatených fin. príspevkov - výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	- -	0 0	0 0

Program podpory malých začínajúcich podnikateľov - ŠTART			
- počet vyplatených fin. príspevkov	-	1	1
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	-	1 651	1 651
Program podpory postupného vylúčenia spotreby látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu - OZÓN			
- počet došlých žiadostí o poskytnutie fin. príspevku	-	0	0
- počet prisľúbených fin. príspevkov	-	0	0
C e l k o m príspevkové programy			
- počet vyplatených fin. príspevkov	443	87	530
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	484 743	79 833	564 576

d) Úverový program Podpora

S cieľom podpory malého a stredného podnikania vyhlásila SZRB s účinnosťou od 1. 6. 1997 úverový program Podpora. O úver môže požiadať malý alebo stredný podnikateľ (fyzická alebo právnická osoba), zamestnávajúci najviac 500 zamestnancov, u ktorých majetková spoluúčasť štátu nepresahuje 49 %. Žiadateľovi, ktorý splní kritériá programu, môže byť poskytnutý úver do výšky 7 mil.Sk s dobou splatnosti do 7 rokov, s pevnou úrokovou sadzbou 10,5 %, ktorá sa nemení počas celej doby úverového vzťahu, s možnosťou odkladu splátok istiny úveru do 1 roka od prvého čerpania úveru. Poskytnutý úver možno použiť na investičné alebo investično-prevádzkové účely. Úverový program Podpora sa realizuje v spolupráci s Istrobankou, a.s., Priemyselnou bankou, a.s. a Poštovou bankou, a.s.

Od začiatku realizácie úverového programu, t.j. od 1. 6. 1997, bolo podaných 182 žiadostí o úver, z nich 134 bolo schválených v celkovej výške 677 793 tis.Sk, z toho počas II. polroka 1998 bolo schválených 49 žiadostí o úver v celkovej výške 261,7 mil.Sk.

e) Úverový program Rozvoj

Tento program je financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau. Nový úverový produkt bol uvedený na bankový trh s účinnosťou od 1. 9. 1998. Umožňuje podnikateľovi získať investično-prevádzkový úver s maximálnou výškou 3 mil.DEM v ekvivalente slovenských korún. V súčasnej

dobe je úroková miera pre tento druh úveru 13,5 % ročne. Z úveru je možné financovať 75 % projektovaných nákladov. Maximálna doba splatnosti úveru je 10 rokov s možnosťou odkladu splátok istiny do 1 roka.

Od 1. 9. 1998 do 31. 12. 1998 bolo podaných celkom 41 žiadostí o poskytnutie úveru, z nich 21 bolo schválených v celkovej výške 214,8 mil.Sk.

**Základné informácie o úverovom programe Podpora a Rozvoj
(stav k 31.12.1998)**

1. Počet doručených žiadostí o úvery	223
2. Výška úverov u doručených žiadostí v tis. Sk	1 496 975
3. Počet akceptovaných úverov	155
4. Výška akceptovaných úverov celkom v tis. Sk	892 616
5. Počet novozníknutých pracovných miest	1 640

Prehľad o úverových programoch

<i>Názov programu</i>	<i>Kumulatív k 31.12.1997</i>	<i>Rok 1998</i>	<i>Kumulatív k 31.12.1998</i>
Úverový program Podpora			
1. Počet doručených žiadostí o úvery	104	78	182
2. Výška úverov u doručených žiadostí v tis. Sk	529 494	411 306	940 800
3. Počet akceptovaných úverov	67	67	134
4. Výška akceptovaných úverov celkom v tis. Sk	318 118	359 675	677 793
Úverový program Rozvoj			
1. Počet doručených žiadostí o úvery	-	41	41
2. Výška úverov u doručených žiadostí v tis. Sk	-	556 175	556 175
3. Počet akceptovaných úverov	-	21	21
4. Výška akceptovaných úverov celkom v tis. Sk	-	214 825	214 825
Úverové programy spolu			
1. Počet doručených žiadostí o úvery	104	119	223
2. Výška úverov u doručených žiadostí v tis. Sk	529 494	967 481	1 496 975
3. Počet akceptovaných úverov	67	88	155
4. Výška akceptovaných úverov celkom v tis. Sk	318 118	574 500	892 618

Odvetvová štruktúra poskytnutých úverov k 31. 12. 1998 (podľa výšky poskytnutých úverov)

<i>Odvetvie</i>	<i>Podiel v %</i>
výroba	54
obchod	16
služby	5
cestovný ruch	10
poľnohospodárstvo	2
iné	13
SPOLU	100

4.7.2 Fond na podporu zahraničného obchodu

Fond na podporu zahraničného obchodu (FPZO) bol zriadený zákonom NR SR č. 379/1996 Z.z. ako neštátny účelový fond. Na základe pripomienok a skúseností z praxe bol novelizovaný zákonom NR SR č. 162/1998 Z.z. Tým vznikol legislatívny rámec na skvalitnenie funkčnosti fondu, smerujúci k rozvoju zahranično-obchodných vzťahov najmä v oblasti exportu a v prospech predovšetkým malých a stredných podnikateľov a v konečnom dôsledku v prospech celej ekonomiky SR. Fond združuje prostriedky podnikateľskej sféry a príspevok zo štátneho rozpočtu na podporu zahraničného obchodu na princípe solidarity.

Prostriedky fondu možno použiť hlavne na:

- príspevky na účasť na zahraničných veľtrhoch a výstavách,
- úhrady nákladov na propagáciu v zahraničí,
- finančnú podporu obchodných misií a delegácií jednotlivých zväzov a združení,
- financovanie analýz a štúdií o svetových a regionálnych trhoch,
- úhradu nákladov tuzemským vývozcom na certifikáciu vyvážaného tovaru.

V roku 1998 fond poskytol finančné prostriedky podnikateľským subjektom vo výške 300,6 mil.Sk, z čoho až 74 % bolo pre kategóriu malých a stredných podnikov. Okrem toho prispel zo zdrojov roka 1998 zväzom a združeniam AZZZ SR na účasť na obchodných misiách, konferenciách a seminároch čiastkou 116,5 mil.Sk. Významná bola aj podpora žiadostí SOPK, ktorej fond poskytol 34 mil.Sk.

Ďalšie aktivity fondu smerovali na úhradu nákladov na certifikáciu vyvážaného tovaru, ako aj na podporu slovenskej obchodnej diplomacie, kde

bolo vybudovaných 28 delegatúr FPZO, ktorých úloha je pre malých a stredných podnikateľov v zahraničí nezastupiteľná.

5. Podpora z programu PHARE

5.1 NARMSP ako programová riadiaca jednotka programu PHARE

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania aj v roku 1998 pokračovala v spolupráci s programom Európskeho spoločenstva PHARE vo vytváraní výhodných podmienok pri poskytovaní podpory malým a stredným podnikateľom. V roku 1998 bolo takto poskytnutých 1 539 tis.ECU, čo v prepočte k 31. 12. 1998 činí 66 623 tis.Sk. Prostredníctvom piatich finančných memoránd podpísaných medzi Slovenskou republikou a Európskym spoločenstvom počnúc rokom 1992 bolo takýmto spôsobom použitých 22 463 tis.ECU, t.j. v prepočte k 31. 12. 1998 972 423 tis.Sk.

Použitie prostriedkov PHARE v roku 1998 (stav k 31. 12. 1998)

A. Politika a rozvoj malého a stredného podnikania	93 tis. ECU
B. Vzdelávanie, poradenstvo a informatika	632 tis. ECU
C. Národná agentúra pre rozvoj MSP	142 tis. ECU
D. Finančné podporné programy	672 tis. ECU
SPOLU	1 539 tis. ECU

5.2 Využitie prostriedkov z programu PHARE na podporu MSP

5.2.1 Poradenstvo a vzdelávanie pre MSP

NARMSP počas roku 1998 zabezpečovala poskytovanie poradenských služieb malým a stredným podnikateľom prostredníctvom siete 12 regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC), 4 podnikateľských a inovačných centier (BIC) a ich detašovaných pracovísk.

RPIC/BIC poskytujú začínajúcim a existujúcim podnikateľom komplexnú odbornú poradenskú činnosť vo všetkých oblastiach, ktoré sa týkajú podnikateľskej činnosti. V roku 1998 sieť RPIC a BIC poskytla 10 424 konzultácií, z toho 6 500 odborných a 3 924 informatívnych konzultácií, spracovala 672 a posúdila 400 podnikateľských plánov, prispela svojou činnosťou k vytvoreniu 4 683 pracovných miest a pomohla založiť 428 podnikov. Na realizáciu uve-

dených konzultácií bolo z prostriedkov PHARE poskytnutých 142 165 ECU a na spracovanie a posúdenie podnikateľských plánov 138 185 ECU.

Svojou činnosťou ďalej podporujú regionálny rozvoj, v roku 1998 centrá RPIC a BIC pracovali na 7 regionálnych projektoch, na ktorých hlavne spolupracujú s miestnymi organizáciami a inštitúciami a zahraničnými partnermi.

Okrem toho podnikateľské a inovačné centrá (BIC) pomáhajú vytvárať tzv. inkubátorové firmy - v roku 1998 poskytli centrá svoje priestory a poradenské služby 41 inkubátorovým firmám, prevažne inovačného charakteru, ktorým sú počas 2 - 3 rokov poskytované zvýhodnené služby, čím sa prispieva k vybudovaniu siete malých a stredných podnikov v mestách.

Celkom v roku 1998 jednotlivé RPIC/BIC zorganizovali 160 školení, ktorých sa zúčastnilo 1838 podnikateľov a ich zamestnancov. Podrobnejšie informácie sú v prílohe č.3 bod 2, 3.

Aktivity v jednotlivých oblastiach:

A. Vzdelávanie

RPIC a BIC v roku 1998 organizovali krátkodobé školenia, semináre, kurzy, orientované na aktuálne problémy novozakladných a fungujúcich podnikov, najmä v oblastiach:

- manažmentu
- korešpondenčnej školy podnikania
- marketingu
- vypracovania podnikateľského zámeru
- právnej, finančnej a daňovej problematiky
- uplatnenia normy ISO 9000, ISO 14 001 a pod.

NARMSP v spolupráci s Centrom prevencie znečistenia pri STÚ zorganizovala v roku 1998 aj 2 školenia pre malých a stredných podnikateľov, ktorí majú záujem o implementáciu environmentálnych systémov riadenia.

Ďalej NARMSP spolupracovala s GRADIENT 5 - podnikateľský servis na realizácii školenia ABC - Activity Based Costing, na ktorom mali účastníci možnosť získať praktické skúsenosti o možnostiach využitia najprogressívnejšej metódy riadenia nákladov.

Ďalšou vzdelávacou aktivitou, na ktorej NARMSP spolupracovala spolu s IMK Holandsko, bola organizácia seminára Marketing a komercionalizácia výrobkov a služieb RPIC a BIC, ktorého cieľom bolo pochopenie marketingového procesu, zavedenie marketingových procesov do vlastnej organizácie, identifikácia silnej stránky vlastnej ponuky, konkurencie a pod.

V spolupráci s RPIC Považská Bystrica organizovala NARMSP školenie orientované na ISO 9000 - Postupná implementácia ISO 9000 do činnosti centier.

B. Poradenské a informačné služby RPIC a BIC

Podstatná časť poradenských a informačných služieb sa dotovala z programu PHARE, čím bola pre podnikateľov cenovo prístupnejšia. Poskytované služby boli zamerané aj na posúdenie a vypracovanie podnikateľských plánov, na získavanie úverov z Podporného úverového programu, komerčných úverov alebo dotácií poskytnutých úradmi práce.

V roku 1998 BIC Košice, BIC Prievidza, BIC Spišská Nová Ves, BIC Banská Bystrica poskytovali svoje priestory a poradenské služby 41 inkubátorovým firmám, kde svoje služby zameriavali najmä na oblasť poradenstva, selekcie firiem, dlhodobej starostlivosti a poskytovania výhodných priestorov v rámci inkubátora. Inovatívne firmy sa orientovali hlavne na výrobu nábytku, kovovýrobu, výrobu softwérov, výrobu hračiek, dopravné a špedičné služby, aplikáciu ekologických čistiacich prostriedkov, navrhovanie interiérov a kompletné zariaďovanie interiérov, chov a predaj pštosieho mäsa, vajec, kože a peria.

Ďalej centrá spolupracovali s miestnymi orgánmi, inštitúciami a zahraničnými mi partnermi na vypracovávaní regionálnych projektovh.

RPIC Trebišov začal v roku 1998 pracovať na štúdií projektu “Zvláštna ekonomická zóna“.

RPIC Dunajská Streda ukončil práce na projekte “Rozvoj udržateľných aktivít cestovného ruchu v regióne Dunajská Streda a vzdelávací program“, výsledkom ktorého bolo aj vytvorenie www stránky, ktorá charakterizuje a predstavuje tento región.

BIC Spišská Nová Ves začal pracovať na štúdií projektu “Konceptia rozvoja malého a stredného podnikania v regióne SPIŠ“.

Ďalšie projekty sa zameriavali hlavne na skvalitnenie a rozšírenie ponuky poradenských služieb a vzdelávania - napr. BIC Banská Bystrica pracoval na projekte "Orientácia na zákazníka - zvýšenie kvality poskytovaných služieb zavedením systému riadenia kvality podľa noriem ISO 9002", RPIC Považská Bystrica pracoval až na 3 projektoch - "Propagácia RPIC Považská Bystrica", "Odborná príprava stredného manažmentu výrobných firiem a firiem služieb" a "Prieskum informačných potrieb podnikateľských subjektov".

Aktivity RPIC/BIC sú zobrazené v grafoch 5.1 až 5.4.

5.2.2 Odborná a technická podpora záujmových a profesijných organizácií MSP

Aj v oblasti odbornej a technickej podpory záujmových a profesijných organizácií MSP v roku 1998 NARMSP pokračovala v činnosti. Spolupráca a podpora uvedených inštitúcií sa realizovala na základe uzatvorených zmlúv a bola zameraná predovšetkým na formulovanie návrhov stratégie činnosti organizácií, vzdelávanie ich aparátu a členov, podporu ich odbornej činnosti. Takáto spolupráca prebiehala so Združením na ochranu práv a záujmov podnikateľov a so Slovenským živnostenským zväzom, kde boli okrem toho aj vypracované projekty modelovej učňovskej dielne a územného rozmiestnenia živností vo vybraných profesiách a regiónoch.

5.2.3 Program spin-off

Metóda spin-off je zameraná na vyčleňovanie malých a stredných podnikov z veľkých štátnych i privatizovaných, prevažne priemyselných podnikov. Vyčlenením sa tieto strediská stávajú samostatným právnym subjektom, a tým získavajú možnosť podnikania aj mimo priamej obchodnej spolupráce s materským podnikom. O zvyšujúcom sa záujme o Program spin-off svedčí zatiaľ najvyššia účasť 32 nositeľov projektov v roku 1998, ktorí vytvorili vyčlenením z materských podnikov 24 malých a stredných podnikov. Každý nositeľ projektu absolvoval 2 odborné semináre pod vedením NARMSP. V rámci prvého seminára boli nositelia projektov oboznámení so základnými povinnosťami pri orientácii sa v podnikateľskom prostredí, druhé semináre boli zamerané na vyhodnotenie podnikateľských plánov, spracovaných príslušnými RPIC/BIC.

5.2.4 Podporný úverový program

Podporný úverový program (PÚP) je určený malým a stredným podnikateľom, zamestnávajúcim do 500 zamestnancov, ktorí podnikajú v

oblasti výroby, remesiel, služieb a aktívneho cestovného ruchu. Podnikatelia, ktorí spĺňajú kritériá programu, môžu požiadať o poskytnutie úveru v maximálnej výške 5 mil.Sk s dobou splatnosti 5 rokov. Úroková sadzba je 11,3 % (diskontná sadzba NBS + 2,5 %).

Podobne ako v uplynulých rokoch aj v priebehu roka 1998 pretrvával veľký záujem o PUP zo strany podnikateľskej verejnosti. V sledovanom období bolo poskytnutých celkom 109 úverov v celkove výške 403,44 mil.Sk. Počet realizovaných úverov v roku 1998 je úmerný objemu zdrojov, ktoré boli k dispozícii z naakumulovaných splátok predtým poskytnutých úverov, nakoľko nové zdroje pridelené do programu boli prístupné až v závere roku 1998.

K 31. 12. 1998 bolo celkom splatených 94 úverov. Informácie o smerovaní úverov do jednotlivých oblastí podnikateľských činností poskytuje graf 5.5.

Dopad na zamestnanosť v podnikoch, ktorým bol poskytnutý úver z Podporného úverového programu je znázornený v grafe 5.6.

Základné informácie o Podpornom úverovom programe (stav k 31. 12. 1998)

PODPORNÝ ÚVEROVÝ PROGRAM	<i>Poľnobanka</i>	<i>Slovenská sporiteľňa</i>	<i>Istrobanka</i>	<i>Tatra banka</i>	<i>Spolu</i>
Počet úverov	219	289	56	91	655
Celková výška úverov (v mil. Sk)	693,63	786,77	185,88	355,97	2 022,25
Priem. výška jedného úveru (v mil. Sk)	3,17	2,72	3,32	3,91	3,28

Prehľad poskytnutých úverov v rámci PÚP v okresnom členení

<i>Okres - kraj</i>	<i>Počet poskyt. úverov k 31.12.98 kumulatívne</i>	<i>Výška poskyt. úverov(v Sk) k 31.12.1998 kumulatívne</i>	<i>Počet poskyt. úverov za rok 1998</i>	<i>Výška poskyt. úverov za rok 1998</i>
Banskobystrický kraj	99	301 631 000	12	47 500 000
Banská Bystrica	20	73 140 000	4	19 700 000
Banská Štiavnica	3	4 700 000	1	1 200 000
Brezno	4	5 820 000	-	-
Detva	5	21 493 000	1	5 000 000

Krupina	3	3 800 000	-	-
Lučenec	26	85 391 000	2	5 600 000
Poltár	-	-	-	-
Revúca	3	12 300 000	-	-
Rimavská Sobota	6	10 000 000	-	-
Veľký Krtíš	1	5 000 000	-	-
Zvolen	22	68 587 000	4	16 000 000
Žarnovica	-	-	-	-
Žiar nad Hronom	6	11 400 000	-	-
Bratislavský kraj	93	341 517 690	16	63 781 000
Bratislava I - V	75	274 617 690	13	51 181 000
Malacky	5	18 100 000	1	4 600 000
Pezinok	10	39 000 000	2	8 000 000
Senec	3	9 800 000	-	-
Košický kraj	88	230 248 310	10	28 800 000
Košice I - IV, okolie	34	114 145 000	2	8 800 000
Gelnica	1	1 500 000	-	-
Michalovce	2	10 000 000	-	-
Rožňava	15	26 403 310	4	5 100 000
Sobrance	1	4 000 000	-	-
Spišská Nová Ves	27	62 650 000	4	14 900 000
Trebišov	8	11 550 000	-	-
Nitriansky kraj	87	285 789 000	20	75 370 000
Nitra	24	81 720 000	6	26 470 000
Komárno	13	35 000 000	2	6 500 000
Levice	15	59 569 000	4	20 000 000
Nové Zámky	20	56 900 000	3	7 100 000
Šaľa	3	10 500 000	1	3 000 000
Topoľčany	12	42 100 000	4	12 300 000
Zlaté Moravce	-	-	-	-
Prešovský kraj	70	213 935 000	12	48 360 000
Prešov	20	79 500 000	3	14 000 000
Bardejov	5	16 600 000	1	5 000 000
Humenné	2	9 000 000	-	-
Kežmarok	3	9 000 000	1	2 000 000
Levoča	1	2 000 000	-	-
Medzilaborce	-	-	-	-
Poprad	28	83 310 000	7	27 360 000
Sabinov	2	5 400 000	-	-
Snina	-	-	-	-

Stará Ľubovňa	5	4 980 000	-	-
Stropkov	-	-	-	-
Svidník	-	-	-	-
Vranov nad Topľou	4	4 145 000	-	-
Trenčiansky kraj	69	223 909 336	10	42 938 336
Trenčín	16	48 140 000	2	8 000 000
Bánovce nad Bebravou	-	-	-	-
Ilava	2	8 900 000	-	-
Myjava	4	10 000 000	1	3 500 000
Nové M. nad Váhom	4	11 638 336	1	4 938 336
Partizánske	2	10 000 000	-	-
Považská Bystrica	11	33 000 000	2	10 000 000
Prievidza	28	98 231 000	4	16 500 000
Púchov	2	4 000 000	-	-
Trnavský kraj	48	160 114 000	10	37 009 000
Trnava	16	51 660 000	3	14 000 000
Dunajská Streda	17	66 459 000	6	19 009 000
Galanta	7	22 000 000	-	-
Hlohovec	1	2 400 000	-	-
Piešťany	4	10 595 000	1	4 000 000
Senica	3	7 000 000	-	-
Skalica	-	-	-	-
Žilinský kraj	101	265 107 611	19	59 682 611
Žilina	27	66 364 000	6	25 200 000
Bytča	1	1 500 000	-	-
Čadca	5	7 620 000	1	620 000
Dolný Kubín	9	20 550 000	2	10 000 000
Kysucké Nové Mesto	4	10 500 000	1	500 000
Liptovský Mikuláš	13	34 631 000	-	-
Martin	33	98 311 970	7	14 181 970
Námestovo	2	6 500 000	1	5 000 000
Ružomberok	4	9 930 641	1	4 180 641
Turčianske Teplice	1	5 000 000	-	-
Tvrdošín	2	4 200 000	-	-
Spolu	655	2 022 251 947	109	403 440 947

5.2.5 Malá pôžičková schéma

Od roku 1993 realizuje NARMSP Malú pôžičkovú schému (MPS) ako pilotný projekt s celkovým objemom 1 mil.ECU. Tento úverový program poskytuje malým podnikateľom zamestnávajúcim maximálne 25 pracovníkov úverovú pomoc formou tzv. "mäkkých" úverov. V roku 1998 boli z tohto fondu poskytnuté 4 úvery. V súčasnosti sa vzhľadom na dobiehajúcu zmluvu so spolupracujúcou bankou pripravuje transformácia tohto pilotného programu. Prehľad o poskytnutých úveroch poskytuje nasledovná tabuľka:

Prehľad o poskytnutých úveroch v MPS

MALÁ PŔŽIČKOVÁ SCHÉMA	<i>kumulatív</i> <i>k 31.12.1997</i>	<i>rok 1998</i>	<i>kumulatív</i> <i>k 31.12.1998</i>
schválené žiadosti	130	4	134
vyplatený objem úverov v Sk	70 736 376	1 660 000	72 396 376

5.2.6 Mikropôžičková schéma

Program je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 10 pracovníkov. Hlavným cieľom programu je riešiť problém prístupu malých podnikateľov v regiónoch k malým úverom. Maximálna výška pôžičky je 500 000 Sk, minimálna 50 000 Sk s lehotou splatnosti do troch rokov. Úroková sadzba je 11,3 % (diskontná sadzba NBS + 2,5 %).

V priebehu roku 1998 predložilo žiadosť v uvedených troch centrách (RPIC Zvolen, RPIC Považská Bystrica, RPIC Prešov) 146 záujemcov o poskytnutie mikropôžičky. V roku 1998 bolo poskytnutých 21 pôžičiek v celkovej sume 4 240 000 Sk z revolvingových zdrojov, čo dokazuje životaschopnosť tejto finančnej schémy. Celkom bolo v rámci pilotného programu mikropôžičkovej schémy od začiatku jej realizácie poskytnutých 56 mikropôžičiek v celkovej hodnote 12 565 000 Sk. Priemerná výška mikropôžičky bola 224 375 Sk.

Ďalším nemenej dôležitým faktorom pri realizácii mikropôžičkovej schémy je jej dopad na zamestanosť v daných regiónoch. Celkovo od začiatku poskytovania mikropôžičiek bolo vytvorených resp. udržaných 181 pracovných miest za všetky tri regióny. Konkrétne vo Zvolene - 109, Považskej Bystrici - 40, v Prešove - 32.

5.2.7 Program zárodkového kapitálu - Seed Capital Company

Hlavnou charakteristikou programu zárodkového kapitálu je investovanie do základného imania malého alebo stredného podniku. Investície sa vykonávajú do výšky max. 5 mil.Sk. Cieľom programu je umožniť vznik a rozvoj nových malých a stredných podnikov a rozvinúť činnosť existujúcich podnikov. Pri investovaní sú preferované projekty z oblasti priemyselnej výroby, výrobných služieb a aktívneho cestovného ruchu.

Počas roka 1998 investičný výbor schválil celkom 9 investícií do slovenských podnikov s celkovou výškou 39,82 mil.Sk. Ostatné aktivity fondu boli zamerané na monitoring spoločností nachádzajúcich sa v portfóliu spoločnosti.

5.2.8 Subkontrakčná burza Slovenska

Subkontrakčná burza Slovenska (SBS) poskytuje zahraničným firmám - na základe ich kooperačných požiadaviek - presné informácie a služby na vysokej úrovni hlavne pri hľadaní a identifikovaní vhodných partnerov pre výrobnú a obchodnú kooperáciu. Počas roka 1998 spracovala SBS 160 zahraničných požiadaviek, z čoho približne 30 % bolo informatívneho charakteru. V roku 1998 navštívilo slovenských podnikateľov 30 firiem zo zahraničia.

S pomocou nemeckej strany sa tiež podarilo zabezpečiť spoločný výstavný stánok s 3 slovenskými subjektami (MOLDAVSKÉ STROJÁRNE ELEKTROKARBON TOPOĽČANY a CHEMES HUMENNÉ) na HANNOVER MESSE'98 v apríli. V októbri sa uskutočnil už druhý ročník Slovenskej automobilovej subkontrakčnej konferencie SASE'98 so zahraničnou účasťou. V novembri sa SBS zúčastnila ako vystavovateľ po prvýkrát vo Švajčiarsku na subkontrakčnom veľtrhu Swisstech v Bazileji spolu so slovenskými MSP - PPS Detva, Strojárne Chemes a ElektrokARBÓN Topoľčany. V decembri sa SBS zúčastnila ako vystavovateľ v spoločnom stánku so štyrmi MSP na medzinárodnom subkontrakčnom veľtrhu MIDEST'98 v Paríži.

Hlavné zámery Subkontrakčnej burzy Slovenska:

- rozpracovať získané kooperačné požiadavky a umožniť zahraničným firmám nájsť vhodných partnerov pre priemyselnú kooperáciu medzi slovenskými firmami,
- účasť pracovníkov SBS, ako aj priamo slovenských firiem na medzinárodných veľtrhoch, špecializovaných podujatiach a prezentácia aktivít SBS a

jednotlivých služieb ponúkaných zahraničným main kontraktorom, pravidelná účasť na najväčších svetových medzinárodných subkontrakčných veľtrhoch Hannover - messe v Nemecku a Midest - Paríž vo Francúzsku,

- organizovanie medzinárodných kooperačných búr, kontrakčných stretnutí a návštev zahraničných firiem na základe predchádzajúcej identifikácie vhodných slovenských kooperačných partnerov, podpora rozvoja automobilového priemyslu pravidelnou organizáciou Slovenskej automobilovej subkontrakčnej burzy - SASE s medzinárodnou účasťou,
- úzke kontakty a podnetná bilaterálna spolupráca s francúzskymi firmami a podnikateľskými organizáciami podnietili rozvoj vzťahov s podnikateľmi z frankofónnych krajín a založenie Frankofónneho strediska obchodu. Ďalej sa prehĺbila spolupráca s Nemeckom (projekt podpory účasti na veľtrhoch a výstavách Protrade), Holandskom, ako aj so Španielskom. Spolupráca je charakterizovaná priamym nadväzovaním kontaktov s firmami, ktoré majú záujem kooperovať so Slovenskom.

Požiadavky, ktoré sa týkali priemyselnej kooperácie - väčšinou v podobe technickej dokumentácie - boli priebežne rozpracované pracovníkmi SBS. Od slovenských firiem bolo vyžiadaných viac ako 120 ponúk a technických informácií (resp. odpovedí na kooperačné požiadavky). Do tohto procesu bolo zapojených asi 110 slovenských subjektov, ktoré boli identifikované pracovníkmi SBS.

Ďalším, veľmi dôležitým článkom činnosti SBS, boli návštevy zahraničných firiem. Návštevy sa uskutočňovali na základe predchádzajúcej identifikácie vhodných slovenských kooperačných partnerov. Cieľom týchto návštev bolo umožniť potenciálnym zahraničným partnerom - podľa ich požiadaviek - spoznať konkrétne podmienky v slovenských firmách a stretnúť sa s personálom zodpovedným za budúcu kooperáciu.

Účasťou pracovníkov SBS na rôznych špecializovaných podujatiach, obchodných misiách a veľtrhoch sa realizovala nepriama pomoc pre slovenské podnikateľské subjekty. V rámci prípravy účasti na národných subkontrakčných veľtrhoch bol pracovníkmi SBS identifikovaný strojársky veľtrh VAT Utrecht v Holandsku a Manufacturing week v Birminghame v Anglicku za účelom prípravy účasti slovenských MSP na ďalších ročníkoch týchto veľtrhov.

V spolupráci s EICC sa SBS podieľala na organizovaní účasti 15-ich slovenských subjektov na Europartenariate v Španielsku.

5.2.9 Korešpondenčné Euro-Info Centrum

Aktivity Korešpondenčného Euro-Info Centra (EICC) spočívajú v informačnom zabezpečení malých a stredných podnikov, ďalej v činnosti systémov na sprostredkovanie spolupráce domácich a zahraničných podnikateľských subjektov, v organizácii a podpore účasti slovenských podnikov na odborných podujatiach tak v zahraničí, ako aj doma a v monitoringu podnikateľského prostredia. Pri poskytovaní servisu a poradenstva pre podnikateľov v EICC je najväčší záujem o služby v oblasti vyhľadávania kooperačných partnerov, účasť na podnikateľských burzách a aktuálne informácie o podujatiach zameraných na pomoc podnikateľom.

EICC pokračovalo v mechanizme vyhľadávania kooperačných partnerov - BRE systém. Mesačne priemerne monitoruje viac ako 100 ponúk na obchodnú alebo inú formu spolupráce, ktoré sa prekladajú a zverejňujú v periodikách a na web-stránke NARMSP. Časť ponúk sa distribuuje konkrétnym záujemcom. Do systému bolo zaslaných 43 ponúk slovenských firiem.

Pre zrýchlenie a rozšírenie dostupnosti obchodných a kooperačných informácií bolo vybudované Internetové informačné pracovisko so 4 pracovnými miestami a pripojením pevnou linkou na internet. Možnosť zaškolenia a využívania je prístupná malým a stredným podnikateľom.

V záujme zvyšovania konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov na domácom i zahraničnom trhu sa vytvoril informačný systém pre transfer technológií, ktorý zahŕňa vybrané podniky a inštitúcie s výrazným podielom vývoja a využitia progresívnych inovačných technológií. Okrem toho obsahuje ponuky nových technológií a dopyty na technológie, ktoré môžu doplniť komplexnejšie technologické systémy. Z hľadiska spolupráce so zahraničím systém obsahuje databázu projektov vývoja nových technológií v Európskej únii a databázu legislatívnych noriem krajín EÚ, ktoré sa vzťahujú na transfer technológií. Informačný systém je distribuovaný na CD ROM-e.

Z prostriedkov programu PHARE NARMSP finančne podporuje i účasť slovenských podnikateľov na zahraničných špecializovaných podnikateľských stretnutiach známych pod názvom Europartenariat a Interprise. V uplynulom roku bola zorganizovaná účasť na dvoch Europartenariatoch. Podujatia The Netherlands '98 sa zúčastnilo 11 podnikov a v II. polroku bola zorganizovaná účasť 12 slovenských podnikov na akcii Europartenariat Spain '98.

Na domácich podujatiach ALIMENTA '98 a GASTRA '98 v Nitre bol príspevok poskytnutý 20 podnikateľom a STAVBA, MATERIAL, SUROVINA '98 v Lučenci bol príspevok poskytnutý 7 podnikateľom.

6. Podpora z iných zdrojov

6.1 Spolupráca s Nemeckom

Spolupráca so SRN prebiehala v roku 1998 vo dvoch oblastiach:

S GTZ - ProTrade GmbH, Eschborn za účelom pridelenia nenávratnej finančnej podpory MSP Slovenska pre ich účasť na medzinárodnom strojárskom veľtrhu HANNOVER MESSE'98 v Hannoveri. V minulom roku čerpali finančnú podporu vo výške 20 tisíc DEM tri slovenské podnikateľské subjekty. Spolupráca nemala len priamy finančný efekt, pretože podnikateľské subjekty mali možnosť urobiť prvé kroky v prípadnej budúcej spolupráci so zahraničnými firmami z celého sveta. S firmou DEUTSCHE MESSE A.G. Hannover bola v danom roku rozpracovaná aj otázka pridelenia výstavnej plochy na kvalitnom výstavnom mieste sekcie "Subdodávatelia a suroviny".

V decembri 1998 došlo k ukončeniu úvodnej, 20-mesačnej fázy jedného z projektov programu TRANSFORM, zastrešeného Ministerstvom hospodárstva SRN a finančno-odborne garantovaného inštitúciami - Kreditanstalt für Wiederaufbau, Frankfurt a. M., SEQUA Bonn a Handwerkskammer Trier. Projekt bol nazvaný "Rozšírenie poradenskej ponuky pre malé a stredné firmy Slovenska" a zmluvne v ňom spolupracovali tri RPIC/BIC spolu so 14 malými a strednými podnikateľskými subjektami Slovenska. Na základe preukázanej opodstatnenosti a úspešnosti úvodnej fázy projektu došlo k vykonaniu prípravy následnej - 24-mesačnej hlavnej fázy projektu, spočívajúcej v podchytení ďalších dvoch RPIC/BIC, ako aj dvadsiatichtyroch MSP Slovenska pre budúce poradenstvá.

6.2 Zahraničné úverové linky

Rozvoj malého a stredného podnikania na Slovensku podporuje od roku 1993, t.j. od svojho vzniku, aj Národná banka Slovenska prostredníctvom špeciálnych zahraničných úverových liniek. V období rokov 1993 - 1997 podpísala NBS dve zmluvy s Európskou investičnou bankou (Pôžičky Apex Global Loan a Apex Global Loan II) a tri zmluvy s EXIM Bank of Japan (Pôžičky Two Step Loan, Two Step Loan II a Two Step Loan III). Prostriedky z týchto pôžičiek sú určené na podporu súkromného podnikania na Slovensku. Konkrétne projekty financujú vybrané komerčné banky na základe sprostredkovateľských zmlúv, ktoré majú uzatvorené s NBS.

Európska investičná banka podpísala 17. februára 1993 s Národnou bankou Slovenska zmluvu o poskytnutí pôžičky Apex Global Loan v objeme 28 mil.ECU. Pôžička bola určená na financovanie malých a stredných projektov v rozmedzí od 40 tis.ECU do 20 mil.ECU, pričom úver je poskytovaný maximálne do výšky 50 % investičných nákladov. Zdrojom financovania zostávajúcich 50 % investičných nákladov projektu by mali byť vlastné zdroje investora, resp. úvery z iných peňažných ústavov. Úverovou menou je ECU a čerpanie úveru je v mene, akú požaduje podnikateľ, pričom riziko zmeny kurzu znáša podnikateľ. Dňa 18. júla 1995 bola medzi EIB a NBS podpísaná ďalšia zmluva o poskytnutí pôžičky Apex Global Loan II v objeme 50 mil.ECU. Ako prepožičiavacie banky boli Európskou investičnou bankou postupne schválené VÚB, Tatra banka, Creditanstalt, Istrobanka a Ľudová banka.

Linka AGL II sa v roku 1988 naďalej čerpala v zahraničnej mene a prvýkrát aj v Sk. V roku 1998 sa uskutočnilo čerpanie pôžičky z linky AGL II v zahraničnej mene pre Tatra banku na 1 projekt vo výške 8,6 mil.DEM (cca 166,341 mil.Sk) a pre Istrobanku na 2 projekty spolu vo výške 7,305 mil.DEM (cca 145,293 mil.Sk). Národná banka Slovenska ďalej odsúhlasila možnosť čerpania prostriedkov z úverovej linky AGL II v Sk, čím sa urýchlil proces realizácie pôžičky. Prehľad tohoto čerpania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Úverová linka AGL II od EIB - čerpanie v Sk

	<i>Počet odsúhlasených - prefinancovaných žiadostí v NBS</i>		<i>Objem uvoľnených prostriedkov z NBS v Sk</i>	
	<i>rok 1998</i>	<i>kum. k 31.12.98</i>	<i>rok 1998</i>	<i>kum. k 31.12.98</i>
VÚB, a.s.	1	1	3 000 000	3 000 000
TATRA BANKA, a.s.	5	5	345 000 000	345 000 000
ISTROBANKA, a.s.	2	2	35 351 361	35 351 361
ĽUDOVÁ BANKA, a.s.	0	0	0	0
CREDITANSTALT, a.s.	1	1	48 750 000	48 750 000
SPOLU	9	9	432 101 361	432 101 361

Kumulatívne k 31. 12. 1998 bolo celkom z úverovej linky EIB AGL financovaných 5 projektov v objeme cca 0,90 mld.Sk a z úverovej linky AGL II 15 projektov v objeme cca 0,536 mld.Sk, z toho 9 projektov v Sk, zvyšok v zahraničnej mene.

Export - Import Bank of Japan podpísala 12. septembra 1997 s Národnou bankou Slovenska v poradí už tretiu zmluvu o pôžičke - Two Step Loan III v objeme 20 mld.jenov. Pôžička je určená na podporu rozvoja malých a stredných súkromných podnikov a joint ventures. Pre účely tejto pôžičky je ako malý definovaný podnik s 1 až 150 zamestnancami a ako stredný ten podnik, ktorý zamestnáva 151 až 600 zamestnancov. Tieto prostriedky sú použiteľné na financovanie nových projektov alebo rozšírenie projektu, vrátane modernizácie, renovácie, obnovy, optimalizácie, reštrukturalizácie a akéhokoľvek druhu investície na zlepšenie produktivity alebo účinnosti existujúceho projektu. Z pôžičky nemožno financovať maloobchod, veľkoobchod a služby s ním spojené a leasing. Z prostriedkov pôžičky je možné financovať maximálne 70 % celkových nákladov projektu. Čiastka krytá z prostriedkov tejto pôžičky nesmie u jednotlivých projektov prekročiť korunový ekvivalent 750 mil.jenov (cca 200 mil.Sk).

V roku 1998 bolo v rámci linky TSL z revolvingu financovaných 21 projektov v objeme 0,190 mld.Sk, v rámci TSL II dva projekty v objeme 6,513 mil.Sk a z revolvingu 37 projektov v objeme 0,308 mld.Sk. V rámci linky TSL III bolo financovaných 60 projektov v objeme 1,475 mld.Sk a z revolvingu 33 projektov v objeme 0,246 mld.Sk.

Úverová linka TSL III od JEXIM

	<i>Počet odsúhlasených - prefinancovaných žiadostí v NBS</i>		<i>Objem uvoľnených prostriedkov z NBS v Sk</i>	
	<i>1998</i>	<i>kum. k 31.12.98</i>	<i>1998</i>	<i>kum. k 31.12.98</i>
VÚB, a.s.	13	204	114 052 077	2 152 582 606
POĽNOBANKA, a.s.	22	68	279 436 966	969 421 446
TATRA BANKA, a.s.	14	15	914 000 000	921 000 000
PRIEMYSELNÁ BANKA,a.s.	1	13	7 000 000	323 720 000
ISTROBANKA, a.s.	7	23	107 351 048	1 004 207 848
POŠTOVÁ BANKA, a.s.	3	6	52 900 000	74 800 000
SPOLU	60	329	1 474 740 091	5 445 731 900

K 31. 12. 1998 bolo celkom z úverovej linky JEXIM TSL I financovaných 174 projektov v objeme 1,354 mld.Sk a z revolvingu 77 projektov v objeme 0,827 mld.Sk. Z linky TSL II bolo financovaných 211 projektov v objeme 2,718 mld.Sk a z revolvingu 66 projektov v objeme 0,418 mld.Sk. Z linky TSL III bolo financovaných 329 projektov v objeme 5,446 mld.Sk a z revolvingu 33 projektov v objeme 0,246 mld.Sk.

6.3 Slovensko - americký podnikateľský fond (SAEF)

Fond bol založený ako Česko-slovenský americký podnikateľský fond v roku 1991 s cieľom podporiť v bývalom Československu prechod na trhovú ekonomiku. Po rozdelení ČSFR v roku 1993 pokračoval fond vo svojej činnosti ako Slovensko-americký podnikateľský fond.

Cieľom fondu je pomáhať rozvoju malého a stredného podnikateľského stavu na Slovensku. Fond ponúka malým a stredným podnikateľom dva finančné programy:

- americký úverový program, ktorý realizuje v spolupráci s Poľnobankou. Tento program ponúka "malé úvery" od 600 tis.Sk do 10 mil.Sk. Program je určený pre podnikateľov, ktorí podnikajú v danom odbore najmenej dva roky. Maximálna doba splatnosti úveru je 5 rokov. V rámci tohoto programu fond v roku 1998 poskytol 4 úvery za 21,5 mil.Sk,
- priame investície v rozsahu od 10 mil.Sk do 80 mil.Sk, ktoré sú určené pre existujúce malé a stredné podniky na Slovensku. Investície sú prednostne realizované formou úveru. Investície formou kapitálového vstupu sú realizované v menšej miere. V roku 1998 bola poskytnutá jedna priama investícia vo výške 13 mil.Sk.

6.4 TIPS

TIPS (Technological and Trade Promotion System) je projekt v rámci programu Európskej únie, ktorý sponzoruje holandská vláda. TIPS vytvára medzinárodnú informačnú sieť v oblasti obchodu, výroby, technológií a investícií. Jeho hlavným zámerom je podporiť rozvoj malého a stredného podnikania.

Základom informačného systému je databáza, ktorá je prístupná aj cez internet. Slovenská kancelária TIPS získava záujemcov, ktorí prezentujú svoje ponuky v tejto sieti a poskytuje informácie o príležitostiach obchodnej a výrobnnej kooperácie vo svete. V roku 1998 bolo získaných temer 200 nových členov.

7. Návrh opatrení na rozvoj MSP v roku 2000

Súkromný sektor MSP tvorí významný podiel na hrubej produkcii, pridanej hodnote, zamestnanosti a na exporte a importe v rámci národného hospodárstva SR. Dynamika zmien jednotlivých ekonomických parametrov MSP však citlivo reaguje na všetky vplyvy prostredia, ktoré je determinované legislatívou, administratívnymi postupmi a stavom finančného systému. Zhoršenie prostredia sa evidentne prejavilo na poklese podielu na zamestnanosti v roku 1998 a poklese počtu právnických osôb MSP. U poklesu podielu na zamestnanosti je príčinou neochota najmä malých podnikov zamestnávať kvôli vysokým nákladom a administratívnej náročnosti, spojenej so zamestnávaním. Podiel na týchto číslach má aj nelegálna zamestnanosť.

Z hľadiska štátneho rozpočtu je dôležitý výrazný pokles zisku pred zdanením v absolútnej hodnote vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov. Malé podniky pritom tvoria až 85 % celého zisku a veľké podniky sú celkovo v strate. To je obzvlášť pozoruhodné, keď podiel na investíciách u veľkých podnikov je dlhodobo dominantný.

Vo všetkých rozhodujúcich ekonomických parametroch živnostníci, malé a stredné podniky v poslednom období stagnujú, zatiaľ čo z hľadiska nevyhnutnosti reštrukturalizácie by sa mali vytvárať podmienky na ich rast. Na obnovenie dynamiky rozvoja MSP odporúčame postupne prijímať systémové opatrenia na cieľavedomé zlepšovanie podnikateľského prostredia, ktoré by mali zahŕňať riešenie nasledovných problémov:

a) V oblasti legislatívnych a administratívnych bariér

Vychádzajúc z konštatovaní uvedených v 2. časti je potrebné urýchlene prijať opatrenia v legislatívnej oblasti, ktoré prispievajú k odstráneniu hlavných legislatívnych a administratívnych bariér rozvoja malého a stredného podnikania.

V oblasti dane z príjmu znížiť daňové zaťaženie podnikateľov, čo predstavuje riešenie nasledujúcich problémov:

1. Postupné znižovanie výšky daňového zaťaženia znížením sadzby dane z príjmu, ako aj zmenou daňových pásiem a zvýšením čiastky, ktorá je oslobodená od dane z príjmu.

2. Umožnenie odpočítania časti investícií (napr. 30 % z celkovej ceny) od základu dane.
3. Zvýšenie doterajšej výšky vstupnej ceny pre zaradenie do HIM zo súčasných 10 tis.Sk na minimálne 30 tis.Sk.
4. Zreálnenie odpisovej politiky HIM skrátením odpisových lehôt (napr. pre zrýchlené odpisovanie v 1. skupine max. 2 roky a pod.). Prehodnotenie prílohy k zákonu o dani z príjmov o zatriedovaní HIM do odpisových skupín a umožniť začatie odpisovania pre daňové účely podľa rozhodnutia daňového subjektu.
5. Technické zhodnotenie odpisovaného HIM zahrnúť priamo do nákladov.
6. Zrovnoprávnenie samostatne zárobkovo činných osôb so zamestnancami v položkách niektorých daňových výdavkoch.
7. Realizácia systémovej zmeny určovania výšky odpočítateľných položiek.
8. Pre oblasť živnostenského podnikania zrušiť povinnosť účtovnej evidencie pre daňové účely a riešiť tento druh podnikania predajom tzv. licencií jednorazovo.

V oblasti odvodov do fondov podľa zákonov NR SR č. 273/1994 Z.z. a č. 274/1994 Z.z. riešiť:

1. Nerovnoprávnosť pri dávkach v nemoci a pri úrazoch podnikateľa v porovnaní so zamestnancami.
2. Možnosť tvorby sociálneho fondu aj pre podnikateľa.
3. Systémovo prehodnotiť výšku odvodov do fondov pre podnikateľov.
4. Odvody do fondov realizovať len do jedného zberného miesta (centra), čím sa podstatne zníži administratívna náročnosť u MSP.

V záujme zlepšenia koordinácie a iniciácie tvorby legislatívnych a regulačných úprav zriadiť Radu vlády pre MSP ako vrcholný medzirezortný orgán zodpovedný za túto oblasť.

b) V oblasti prístupu ku kapitálu

Jedným zo základných predpokladov vzniku a rozvoja malých a stredných podnikov je umožnenie ich prístupu ku kapitálu za výhodnejších podmienok ako poskytujú komerčné banky. Finančné programy podpory MSP, ktorých realizácia sa navrhuje v budúcom období, sú programy prechádzajúce, kde ide o určitú kontinuitu pri ich realizácii.

V roku 2000 je potrebné zabezpečiť kofinancovanie zo strany štátu na pokračovanie nasledovných podporných programov:

1. Podporného úverového programu,
2. Mikropôžičkovej schémy,
3. Fondu rizikového kapitálu.
4. Doplňenie podporných fondov na poskytovanie:
  - a) záruk
  - b) príspevkov
  - c) úverov v rámci úverového programu Podpora

c) V oblasti vzdelávania a poradenstva pre MSP

1. Rozšíriť sieť centier RPIC/BIC o nové centrá, ktoré budú podporované z programov financovaných zo ŠR tak, aby pokrytie jednotlivých krajov z pohľadu počtu podnikateľských subjektov bolo vyrovnané (kraj Žilinský a kraj Trnavský).
2. Zabezpečiť, aby boli poradenské a vzdelávacie služby pre MSP, najmä pre začínajúce, financované aj z podporných programov zo ŠR.
3. Využiť kapacitu a skúsenosti centier v projektoch regionálneho rozvoja, napr. pri realizácii Špeciálneho prípravného programu na štrukturálne fondy a pod.
4. Podporu pre začínajúce podniky realizovať aj vo forme inkubátorovej starostlivosti, t.j. poskytnúť im pod jednou strechou odborné poradenstvo a vzdelávanie v kombinácii s priestormi na podnikanie v prvých troch rokoch existencie podniku.

d) V oblasti analýz a prognóz

Prijatie účinných opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia je potrebné založiť na detailných poznatkoch. Tieto nie sú doteraz k dispozícii. Podporné opatrenia musia byť cielené na špecifické oblasti a skupiny podnikov, kde ich efekt bude najvyšší. Takéto informácie môžeme získať iba systematickým monitorovaním činnosti MSP, ako je to obvyklé v krajinách EÚ. Preto navrhujeme projekt vytvorenia Centra monitorovania MSP, ktoré by túto úlohu plnilo a poskytovalo by podklady pre kompetentné rozhodovanie v tejto oblasti.

7.1 Opatrenia vyplývajúce z Národného programu pre implementáciu *acquis communautaire* pre oblasť MSP

Malé a stredné podnikanie zaznamenalo na Slovensku od jeho vzniku pozitívny vývoj a v súčasnosti sa v niektorých parametroch blíži stavu v štátoch Európskej únie. Napriek pozitívnemu vývoju existujú skutočnosti, ktoré by

mohli spôsobiť vážne problémy našim MSP pri vstupe Slovenska do EÚ. Ich odstránenie bolo východiskom pre stanovenie cieľov Národného programu pre implementáciu *acquis communautaire* (ďalej NPAA). NPAA bol schválený uznesením vlády SR č. 237 dňa 24. 3. 1998. Na základe výsledkov screeningových rokovaní a pripomienok zo strany EÚ dochádza v súčasnosti k prehodnoteniu tohto programu s cieľom jeho zefektívnenia. Základné priority, z ktorých sa vychádzalo, ostali aj naďalej pilierom pre túto oblasť. Konkrétne ide o nasledovné priority:

- upevnenie postavenia MSP a stimulácia ich rastu
- zvýšenie konkurencieschopnosti MSP
- urýchlenie internacionalizácie a prienik na nové trhy.

Uvedené priority majú strednodobý charakter a sú v rámci každoročnej Správy o stave a rozvoji MSP a jeho podpore v Slovenskej republike spracovávané do konkrétnych štátnych programov. Spolu so správou sú predkladané vláde a parlamentu. K čerpaniu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu na jednotlivé programy dochádza až od roku 1999. Pre rok 1999 boli rozpracované do 11 štátnych programov. Vzhľadom na súčasné problémy s dostatkom finančných prostriedkov sú však zo strany štátneho rozpočtu pokryté len do výšky 25 %. Okrem toho je Slovensko zapojené aj do 3. viacročného programu pre MSP v EÚ. Zapojenie do konkrétnych programov sa uskutoční v roku 1999.

V súvislosti s predpokladaným zaradením sektoru hospodárstva medzi kľúčové rezorty v oblasti budovania inštitúcií požiadal Odbor integrácie do EÚ MH SR faxom dňa 13. 11. 1998 Národnú agentúru pre rozvoj malého a stredného podnikania o predloženie návrhov v tejto oblasti. NARMSP listom zo dňa 18. 11. 1998 predložila Odboru integrácie MH SR návrh na vybudovanie Centra pre výskum prostredia MSP. Zriadenie takého centra pri Národnej agentúre pre rozvoj malého a stredného podnikania umožní poskytovať relevantné údaje za oblasť MSP na Slovensku pre potreby EÚ.

Národná agentúra, ako národné centrum pre koordináciu všetkých druhov podpory pre MSP, monitorovanie podnikateľského prostredia a vývoja MSP, potrebuje spoľahlivú informačnú základňu na predkladanie návrhov na zlepšenie podnikateľského prostredia, tvorbu prognóz a vyhodnocovanie prijatých opatrení pre vládu a taktiež pre poskytovanie relevantných údajov z oblasti MSP pre medzinárodné inštitúcie (EÚ, OECD, UNIDO a pod.).

V súvislosti s uvedeným je v rámci novonavrhovaných programov na rok 2000 zahrnutý aj program "Monitoring a výskum v oblasti MSP", ktorý sleduje zabezpečenie tejto požiadavky zo strany ŠR na rok 2000.

Národný program pre implementáciu *acquis communautaire* - tabuľková časť, Sektor č.16 - Malé a stredné podnikanie

Priority Partnerstva pre vstup	Podpora rozvoja podnikov, vrátane malých a stredných podnikov.
Národné priority	Zjednodušenie legislatívy, a administratívneho prostredia, posilnenie podpornej infraštruktúry, zlepšenie daňového prostredia a prístupu ku kapitálu a schopnosť prienikuna nové trhy
Legislatívne opatrenia	1999 (máj) - zákon o štátnej pomoci, účinnosť 1.1.2000
Existujúca administratívna štruktúra	Ministerstvo hospodárstva - centrálna správa Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania - záujmové združenie právnických osôb, založené ako spoločná iniciatíva programu Európskej únie PHARE a vlády.
Opatrenia na zvýšenie administratívnej kapacity s implementačným kalendárom	Vybudovanie Centra pre výskum prostredia. 1999 - príprava projektu 2000 - nákup potrebnej techniky a softvéru a príprava ľudských zdrojov 2001 - prepojenie na existujúce systémy, výmenné stáže, tréningy pracovníkov 2002 - ďalšie rozširovanie aktivít o analýzy dopadov zmien zákonov a prognózy
Finančné potreby	Pre priority z oblasti MSP je potrebné pre obdobie do roku 2000 zabezpečiť nasledovný objem finančných prostriedkov: 1999 - ŠR 0.760 ¹ MEURO, Phare 6.133 MEURO 2000 - ŠR 2.540 MEURO, Phare 13.135 MEURO 2001 - ŠR 2.578 MEURO, Phare 9.735 MEURO 2002 - ŠR 2.585 MEURO, Phare 4.000 MEURO

¹ Údaj zodpovedá súčasnému skutočnému stavu v roku 1999

Priložená tabuľka je prevzatá z revidovaného Národného programu pre implementáciu *acquis communautaire*. V tabuľke sú uvedené priority vyplývajúce z Partnerstva pre vstup, zameranie národných priorít, legislatívne opatrenia vyplývajúce z harmonizácie legislatívy, existujúca administratívna štruktúra v tejto oblasti, opatrenia na zabezpečenie budovania inštitúcií a finančné potreby na realizáciu prijatých opatrení.

7.2 Inštitucionálne zabezpečenie podporných funkcií štátu

Inštitucionálna sieť NARMSP, RPIC a BIC svojimi aktivitami zameranými na podporu zakladania a rozvoja MSP zabezpečuje dôležitú súčasť ekonomického rozvoja jednotlivých regiónov. Je to jediná sieť v SR poskytujúca komplexné služby podnikateľom so systémom napojeným na európske štruktúry.

Centrá sú rozmiestené v 16 okresoch Slovenska s pôsobnosťou širšou ako pre okres, v ktorom sídlia. Z pohľadu krajov je slabé zastúpenie centier najmä v Žilinskom a Trnavskom kraji (jedno centrum v každom kraji). Keďže z programu PHARE už nie je možné financovať ďalšie rozširovanie siete, v prípade vytvárania alebo zapojenia nových centier do siete je ich potrebné financovať z prostriedkov štátneho rozpočtu.

Do roku 1998 bolo vytvorenie inštitucionálnej siete a financovanie služieb pre MSP zabezpečované z programu PHARE. Od roku 1999 sa do financovania zapája aj štátny rozpočet prostredníctvom realizácie schválených podporných programov v oblasti poradenstva a vzdelávania pre MSP. Keďže ďalšia podpora uvedených aktivít z programu PHARE je podmienená kofinancovaním aj zo štátnych zdrojov, je potrebné pokračovať v nastúpenom trende aj v budúcom období.

Vzhľadom na skúsenosti centier v oblasti regionálnej spolupráce a regionálnych rozvojových projektov, aj medzinárodných, je možné rozšíriť ich aktivity aj o činnosti regionálnych rozvojových agentúr. Toto riešenie je mimoriadne efektívne najmä v regiónoch, v ktorých takéto agentúry neexistujú.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti je v oblasti inštitucionálneho zabezpečenia podporných funkcií štátu potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Rozšíriť sieť centier RPIC/BIC o nové centrá, ktoré budú podporované z programov financovaných zo ŠR tak, aby pokrytie jednotlivých krajov z pohľadu počtu podnikateľských subjektov bolo vyrovnané.
- Zabezpečiť, aby boli poradenské a vzdelávacie služby pre MSP, najmä pre začínajúce, financované aj z podporných programov zo ŠR.
- Využiť kapacitu a skúsenosti centier v projektoch regionálneho rozvoja, napr. pri realizácii Špeciálneho prípravného programu na štrukturálne fondy a pod.

8. Záver

Správa o stave malého a stredného podnikania dáva ucelený obraz o rozvoji MSP, formách jeho podpory a celkovom vývoji podnikateľského prostredia v roku 1998. Okrem toho sú v nej uvedené aj finančné podporné programy na rok 2000, vychádzajúce zo schválenej Štátnej strednodobej politiky podpory MSP a Národného programu pre implementáciu *acquis communautaire*.

Pokiaľ ide o vývoj počtu MSP u fyzických osôb, po poklese v rokoch 1995 - 1996 dochádza od roku 1997 znova k miernemu rastu. U právnických osôb tento poukazuje u malých a stredných podnikov na trvalý pokles od roku 1997. K poklesu došlo aj u podielu MSP na zamestnanosti. U pridanej hodnoty je malý rast badať len u živnostníkov, u malých a stredných je stagnácia tohto parametra. O zlej hospodárskej situácii MSP hovoria údaje o zisku pred zdanením, kde je absolútny pokles.

Uvedené údaje za rok 1998 poukazujú na zastavenie dynamiky rozvoja tohto sektora, ktorý v rámci reštrukturalizácie nášho hospodárstva by sa mal stať jeho nosnou časťou. Je preto potrebné urýchlene prijať opatrenia ako v legislatívnej, tak aj v ekonomickej časti na obnovenie dynamiky rastu tohto sektora. Ide hlavne o riešenie problémov, uvedené v kapitole č. 2.

Podpora MSP sa v uplynulom roku uskutočňovala zo štátneho rozpočtu, z Fondu PHARE a z iných zahraničných zdrojov. Štátna podpora bola realizovaná hlavne prostredníctvom MH SR, MF SR, MPSVR SR, MDPT SR. Štátne rozvojové programy na podporu MSP a záručné programy boli realizované prostredníctvom SZRB, š.p.ú.

Poskytovanie záruk na úvery zo záručných programov realizovaných SZRB, š.p.ú., podporilo v roku 1998 vytvorenie 301 nových pracovných miest (kumulatív k 31.12.1998 predstavuje vytvorenie 9 032 pracovných miest). V rámci príspevkových programov bolo vytvorených 364 pracovných miest (kumulatív k 31.12.1998 predstavuje vytvorenie 4 799 pracovných miest). V rámci úverových programov k 31.12.1998 bolo vytvorených 1 640 pracovných miest. V nadväznosti na realizáciu 38 kurzov pre nezamestnaných, v rámci Komplexného vzdelávacieho a poradenského programu RPIC a BIC v spolupráci so združením CEPAC Slovensko, založili absolventi programu 243 nových podnikov. Realizáciou úverov pre MSP z Podporného úverového programu bolo počas jeho päťročnej existencie udržaných resp. vytvorených 38 406 pracovných miest. Využitím Mikropôžičkovej schémy počas jej dvojročnej existencie došlo k vytvoreniu resp. udržaniu 181 pracovných miest v "mikropodnikoch".

Využitie prostriedkov z Fondu PHARE určených na podporu MSP sa uskutočnilo prostredníctvom NARMSP, ktorá je programovou riadiacou jednotkou tohto programu. Prostriedky z Fondu PHARE boli využité na realizáciu finančných podporných programov, ako aj na realizáciu aktivít pre oblasť MSP, tak ako je to uvedené v správe. Podpora z iných zahraničných zdrojov vplynula zo spolupráce so SRN.

Príloha

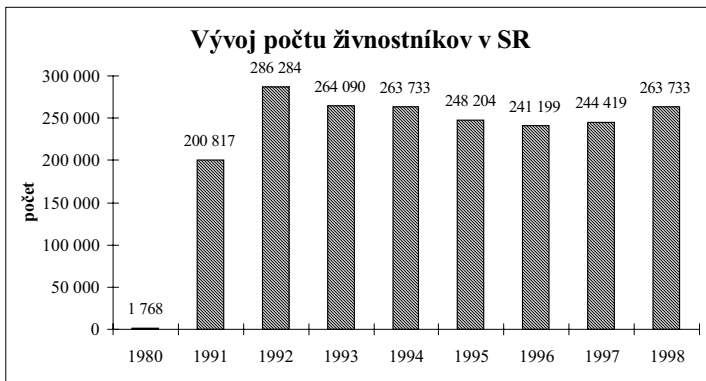

Diagram č. 3.1

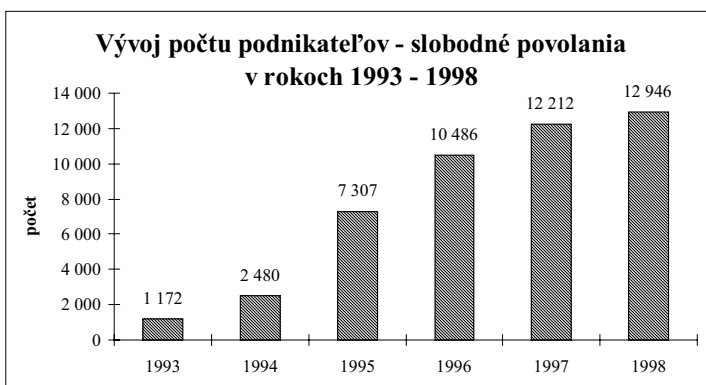

Diagram č. 3.2

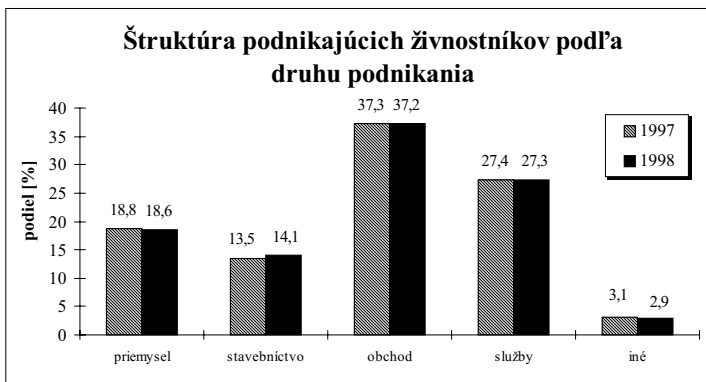

Diagram č. 3.3

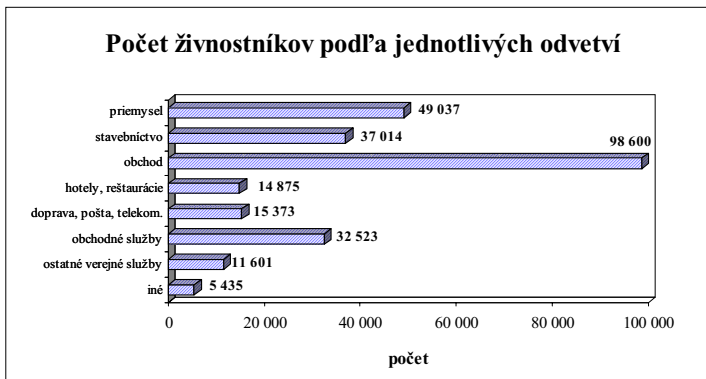

Diagram č. 3.4

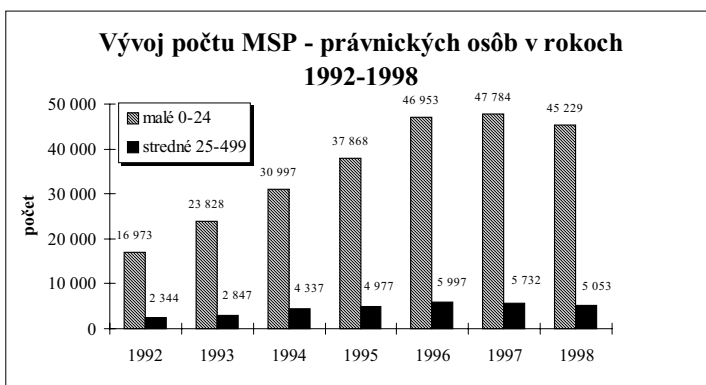

Diagram č. 3.5

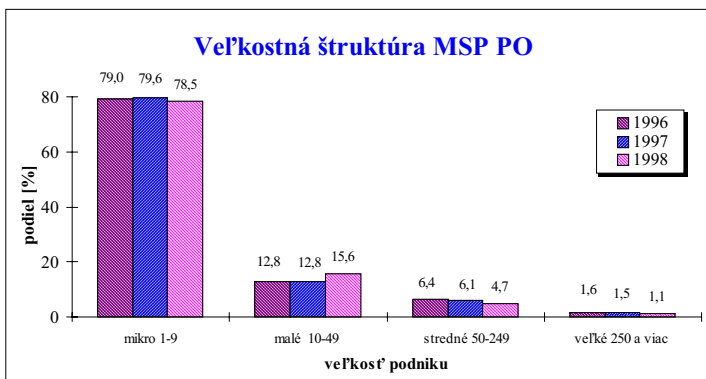

Diagram č. 3.6

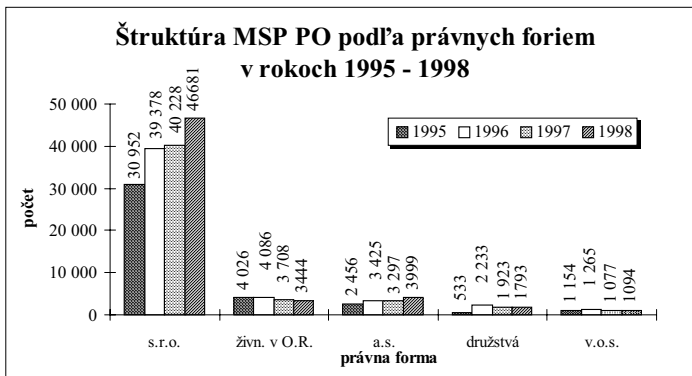

Diagram č. 3.7

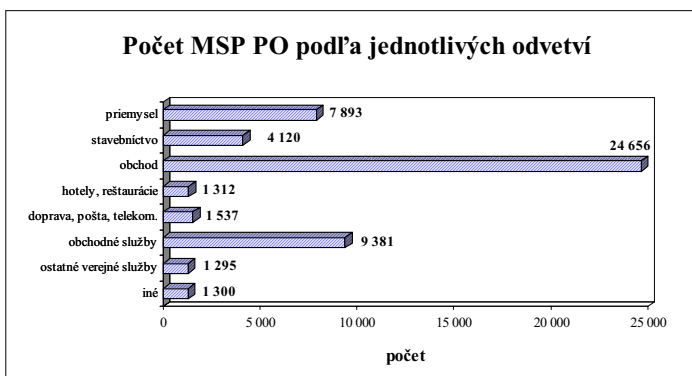

Diagram č. 3.8

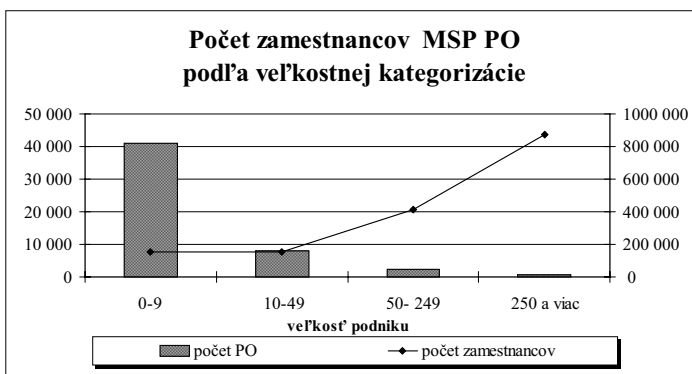
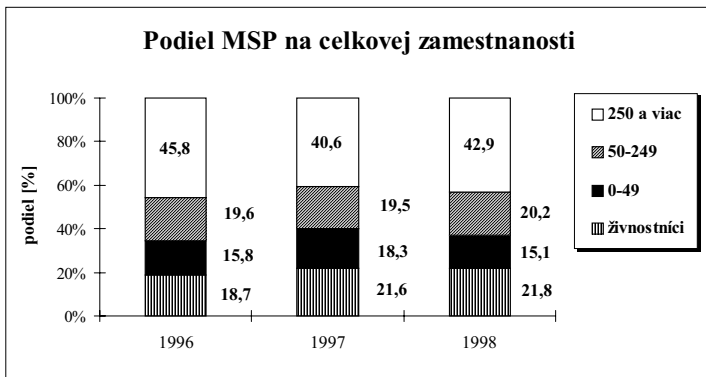
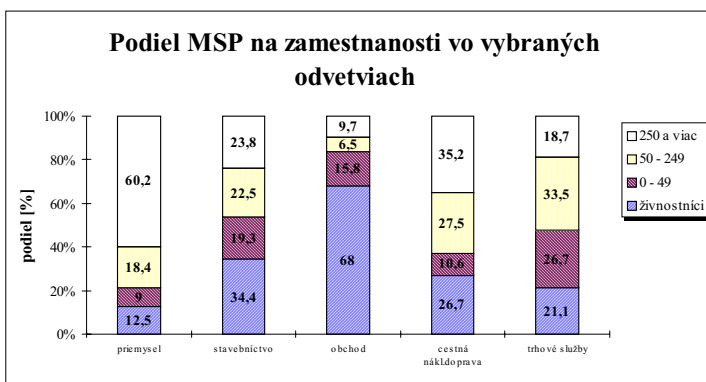

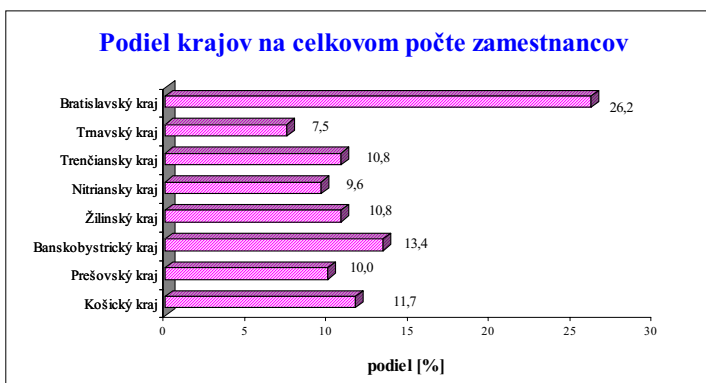
Diagram č. 3.9

Diagram č. 3.10

Diagram č. 3.11

Diagram č. 3.12

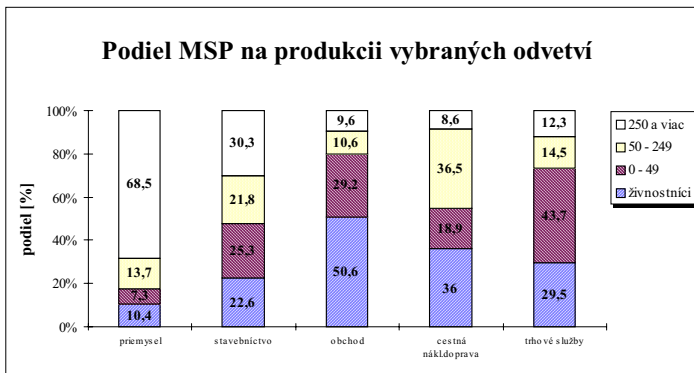

Diagram č. 3.13

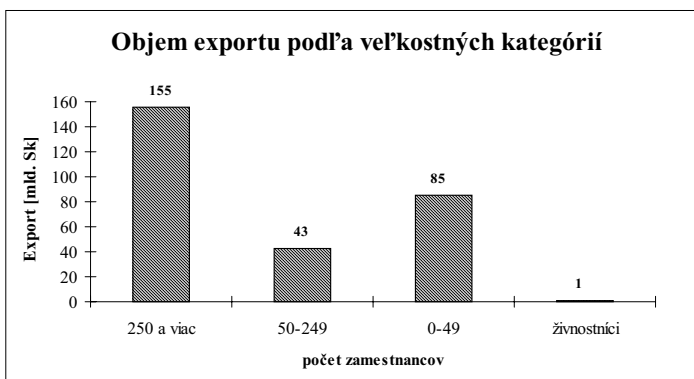

Diagram č. 3.14

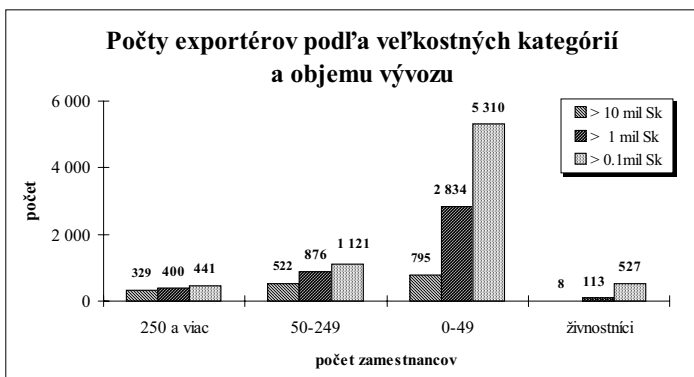
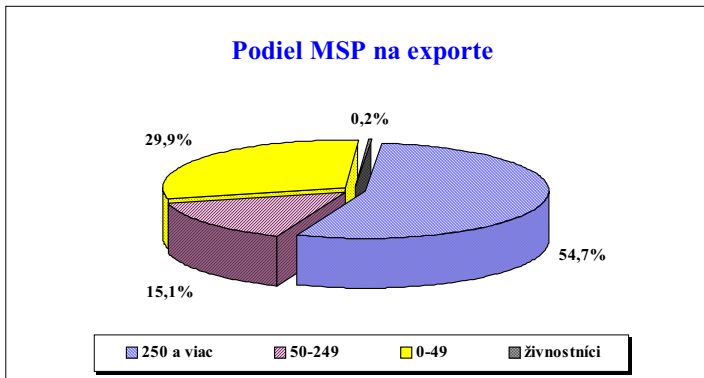
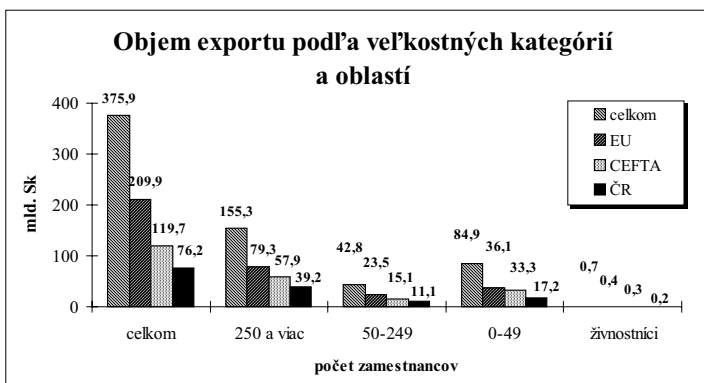

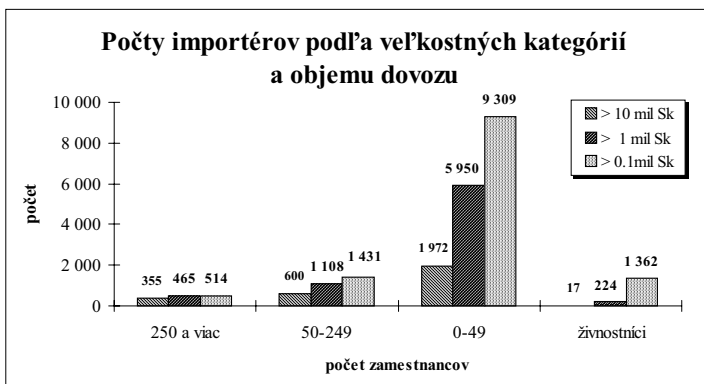
Diagram č. 3.15

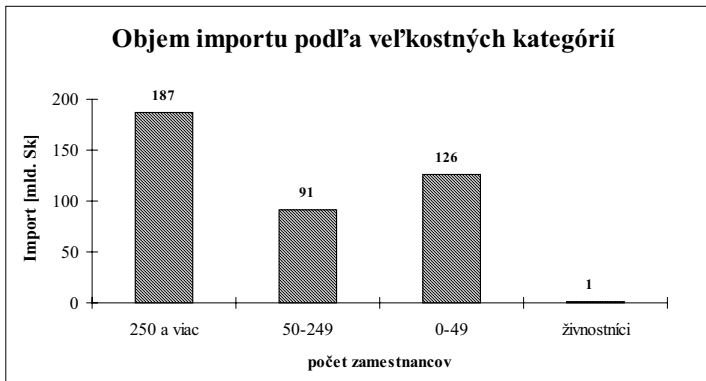
Diagram č. 3.16

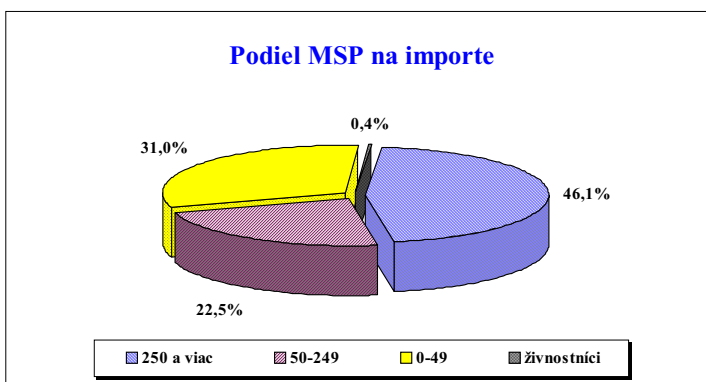
Diagram č. 3.17

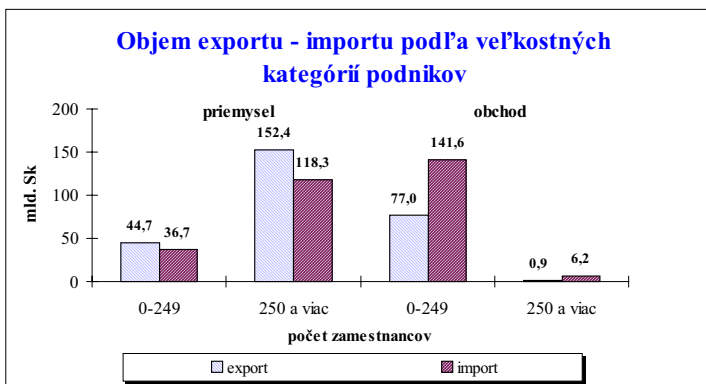
Diagram č. 3.18

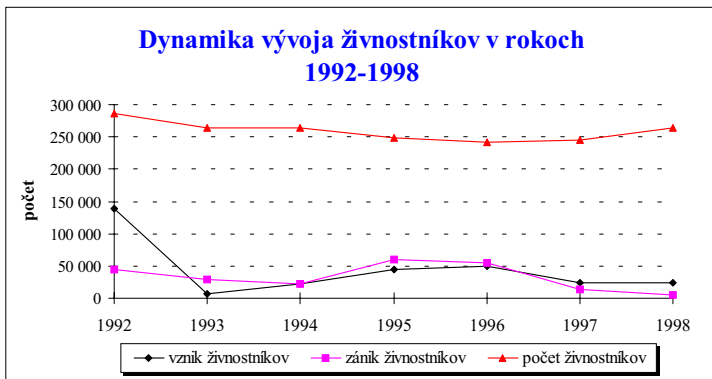
Diagram č. 3.19

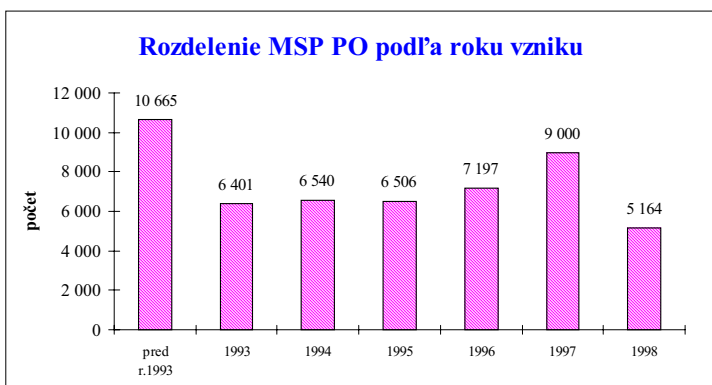
Diagram č. 3.20

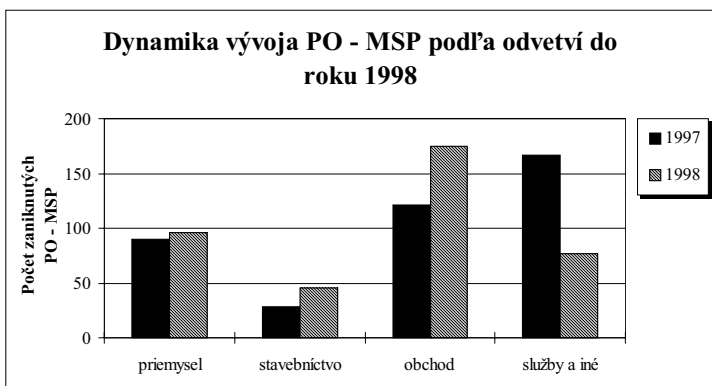
Diagram č. 3.21

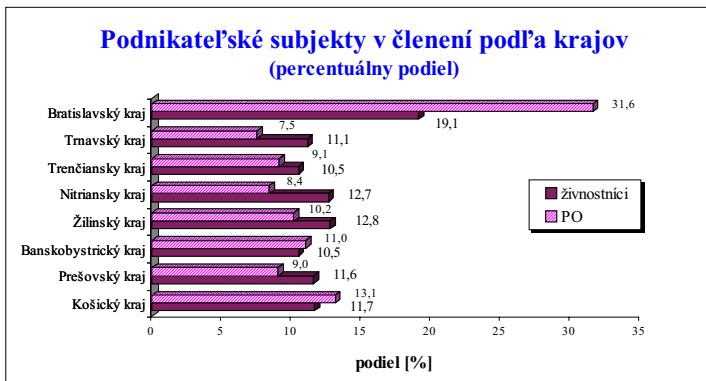
Diagram č. 3.22

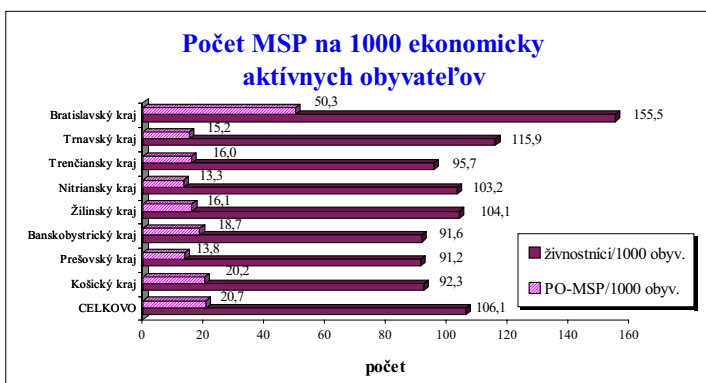
Diagram č. 3.23

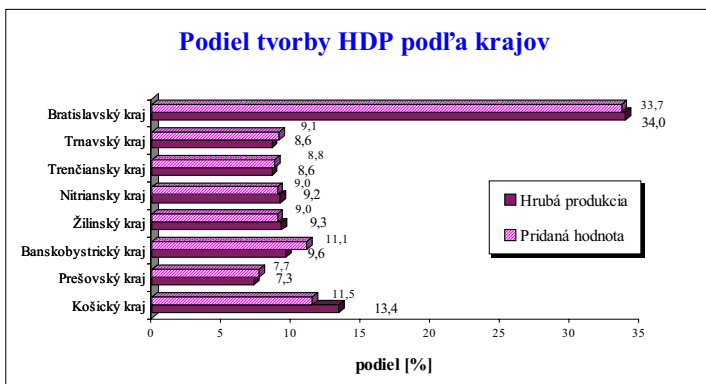
Diagram č. 3.24

Diagram č. 3.25

Diagram č. 3.26

Diagram č. 3.27

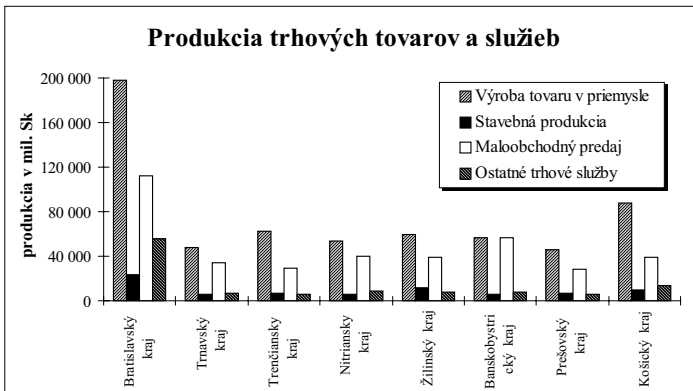

Diagram č. 3.28

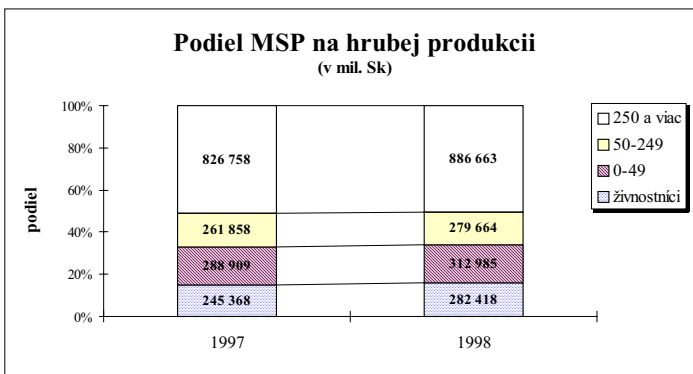

Diagram č. 3.29

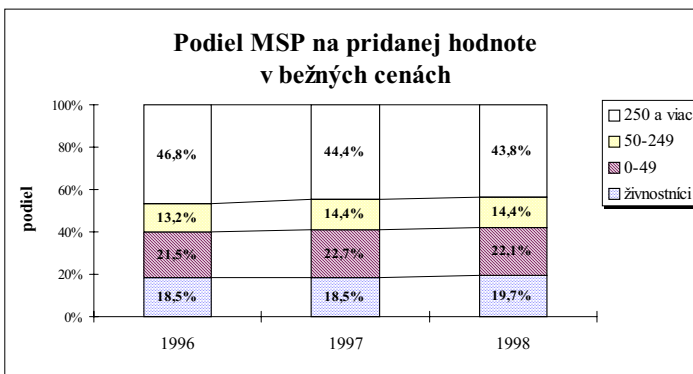
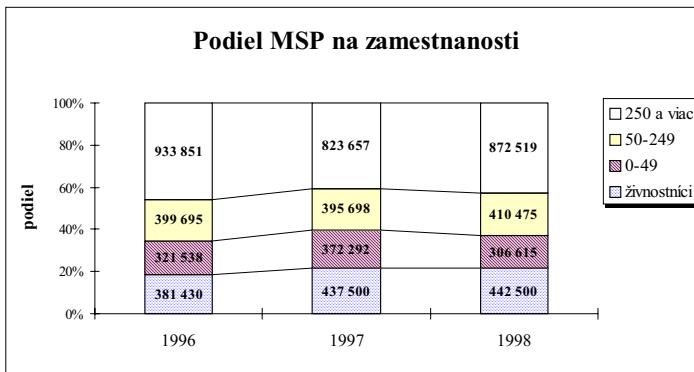
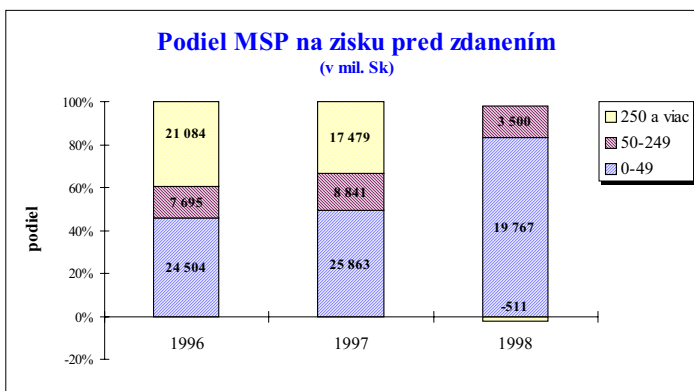

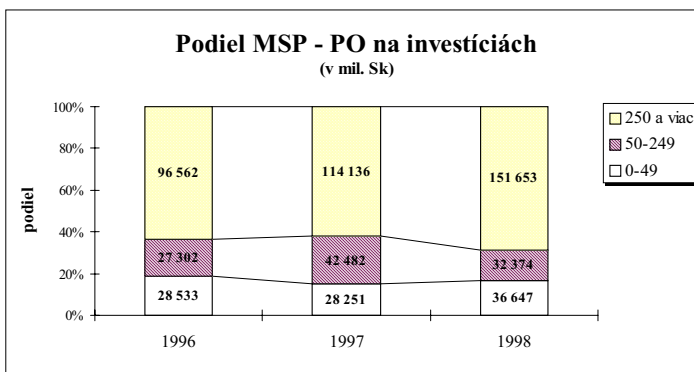
Diagram č. 3.30

Diagram č. 3.31

Diagram č. 3.32

Diagram č. 3.33

Výsledky realizácie kurzov KVPP k 31.12.1998

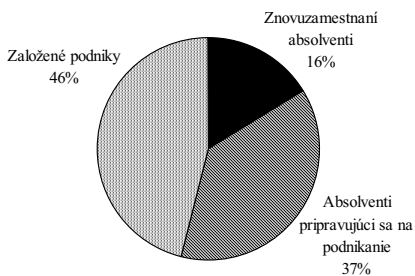

Diagram č. 4.1

Počet absolventov kurzov KVPP v r.1995-1998

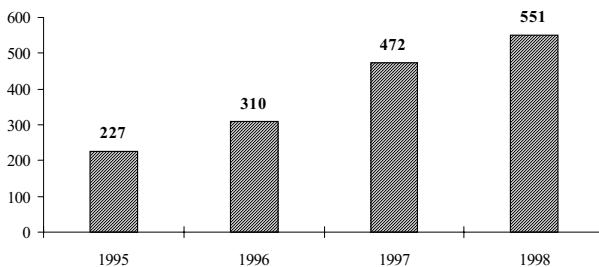

Diagram č. 4.2

Počet kurzov KVPP v r. 1995-1998

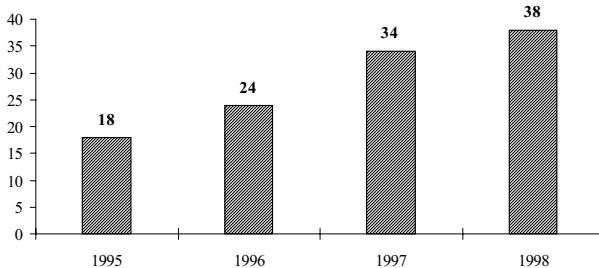
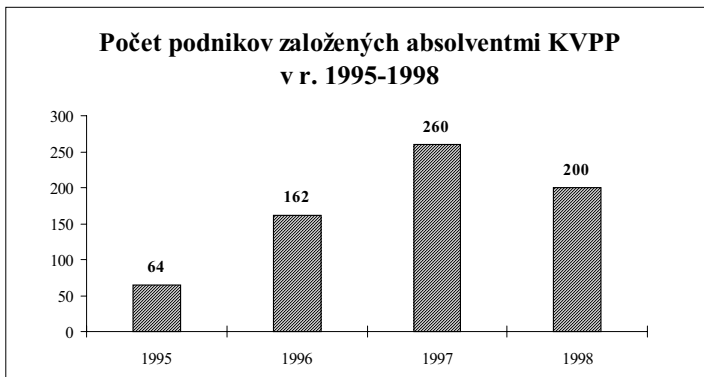
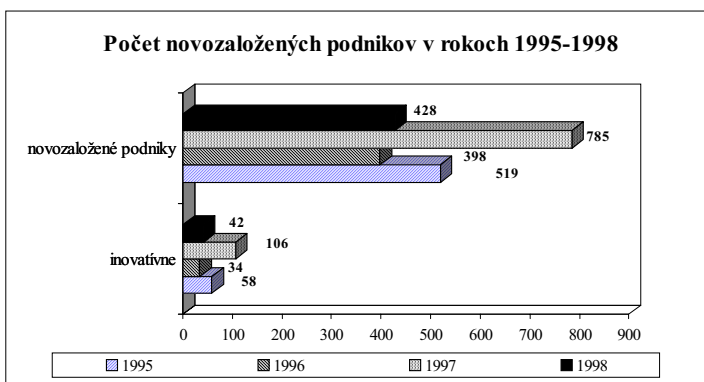

Diagram č. 4.3

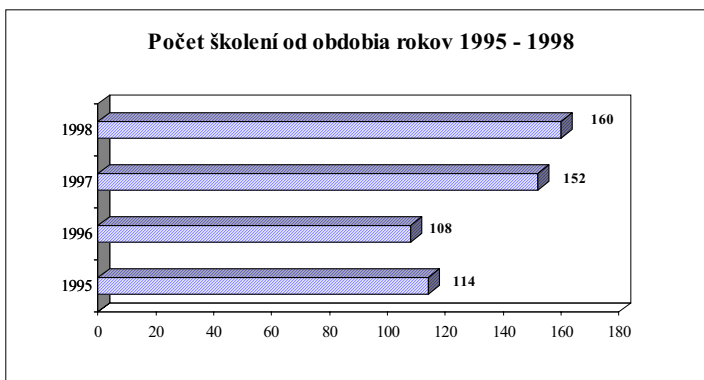

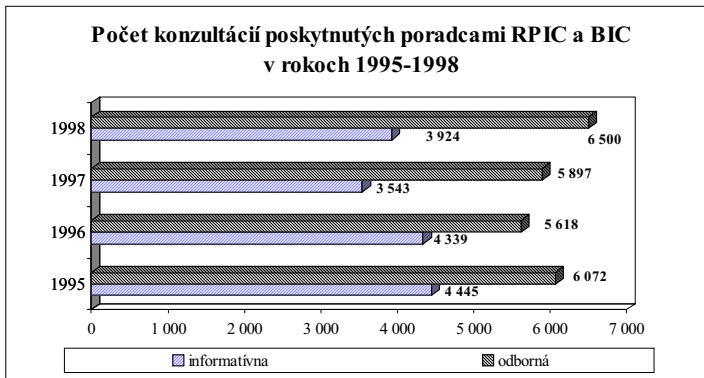
Diagram č. 4.4

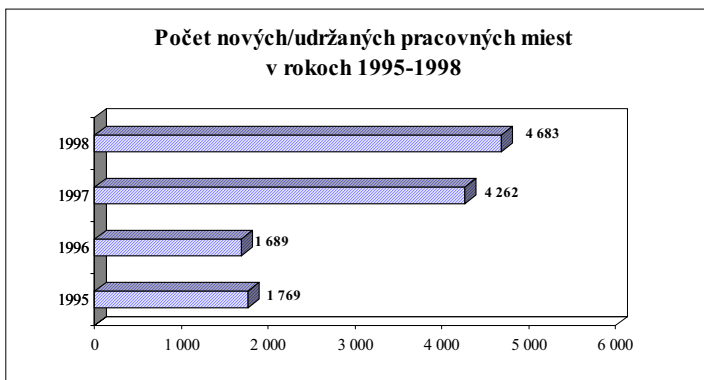
Diagram č. 5.1

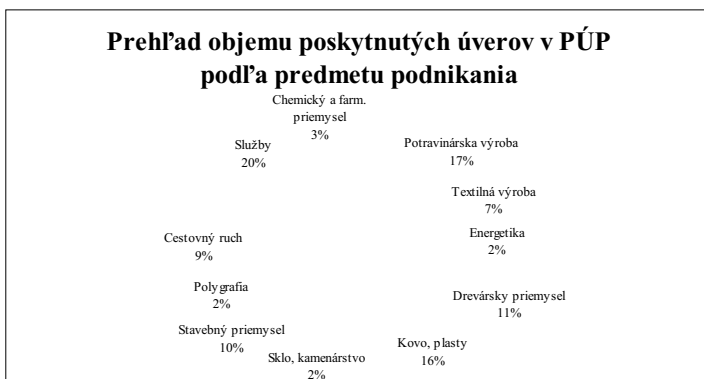
Diagram č. 5.2

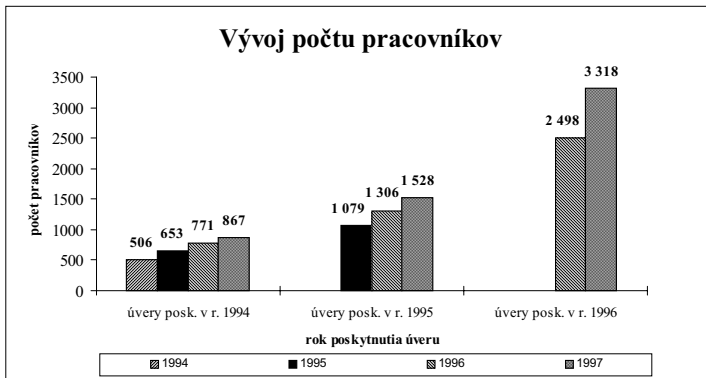
Diagram č. 5.3

Diagram č. 5.4

Diagram č. 5.5

Diagram č. 5.6